

KOOLILASTE AJAKIRI

HIND 2,24 €

10
2012

HEALAPS

Kaisukaru 110. sünnipäeva tähistamine 27. oktoobril 2012

Tallinna Keskraamatukogus, *Estonia pst. 8* lastele kell 11.00 laste- ja noorteteeninduses karusellide ja -meistrite tuba.
KARUKONVERENTS 11.00 – 15.00. Osavõtt eelregistreerimisega aadressil: karukonverents@tsunff.com

Sveta Aleksejeva karuteemaliste autorifotode näituse avamine Keskraamatukogu galeriis.

Eesti Lastekirjanduse Keskuses, Pikk 73, Tallinn

Karuteemaline **PEREHOMMIK** lastele alates 5. eluaastast kell 12.00 – 14.00. Täpsem info ELK kodulehel. Eelregistreerimine katrin@elk.ee või tel. 6 177 236

SUURE KARUNÄITUSE „Maja täis karusid“ avamine kell 16.00.

Lasteraamatu „**KARUELU AABITS**“ ja DVD esitlus.

Muuseumis **MiaMillaManda, L. Koidula 21C, Tallinn**

KOOLIVAHEAEG KOOS KAISUKARUGA! 23. – 27. oktoober 2012

Suur auhinnaline karude otsimise mäng.

Iga päev karuteemalised lõbusad silmaringi avardavad töötod.

25. – 26. oktoobril KARUDE ÖÖ MUUSEUMIS! 7-11 aastastele karusõpradele.

Vajalik eelregistreerimine tel 6017057 või mmmm@linnamuseum.ee.

27. oktoobril koos kaisukaruga sissepääs muuseumisse sooduspiletiga!

Lisainfo www.linnamuseum.ee/miamillamanda

Tallinna Linnamuseumi Lastemuuseum, Kotzebue 16, Tallinn

Alates 12. oktoobrist näitus „**Sünnipäev**“. Osaleb ka hulk kaisukarusid.

FOTONÄITUS eesti lastest ja nende mõmmidest läbi aegade.

TEMAATILISED TÖÖTOD 27. oktoobril raamatukaante kujundamine karuraamatule.

Täpsem info: www.linnamuseum.ee/lastemuuseum

Tartu Mänguasjamuuseum, Lutsu 8, Tartu

13. oktoobril kell 11 -15 karumeisterduste ja mängude laupäev peredele.

Sissepääs tavapärase muuseumipiletiga. Kohal on ka karu Lillekäpp (pildil).

Galeriinäitus „KAISUKARU 110“ avatud 5. september 2012 – 13. jaanuar 2013.

Saku Suurhallis, Paldiski mnt 104B, Tallinn, toimub 26. – 28. oktoobrini rahvusvaheline Teddy-karule pühendatud näitusmess **Art Teddy Planet**. Üle 200 karumeistri nii meilt kui ka välismaalt. Info: <http://www.artplanet.eu/>

Kogu info kaisukaru juubeli puhul toimuvast leiad: www.tsunff.com

Raamatusõbrad, silmad siia!

Suur Eesti Raamatuklubi ja ajakiri **Hea Laps** kuulutavad välja

koolilaste kirjatööde võistluse teemal

„KOHTUMINE KIRJANIKUGA“!

Kui Sul on ette tulnud kohtumisi jutukirjanike või luuletajatega koolis, raamatukogus või mujal, siis pane aga oma muljed paberile või arvutisse! Kellel aga selliseid juhtumeid pole ette tulnud, see võib lasta fantaasial voolata ja kirja panna loo või lugulaulu sellest, kuidas ta tulevikus kohtub oma lemmikirjanikuga – ükskõik mis maal, ükskõik mis ajal!

Kirjutiste pikkus võiks jääda 1 – 2 lehekülje (A4) piiresse. Võistlustööd palume saata tavapostiga

aadressil **Hea Laps, Harju 1, Tallinn 10146** või e-posti-aadressil leelo@healaps.ee

Ootame kirjatöid hiljemalt 17. novembriks 2012! Parimad tööd avaldatakse! Auhinnadeks raamatud!

Triibu-Liine eriteade:

Kannatust, kallid sõbrad! Kuna see ajakiri läks trükki enne septembrinumbris välja kuulutatud võistluste tähtaja lõppemist, siis teeme auhinnasaajate nimed teatavaks novembrinumbris.

Täname Kultuuriministeeriumi, Kultuurkapitali ja Hasartmängumaksu Nõukogu. Suur aitäh Haridus- ja Teadusministeeriumile, kes tellis ajakirja meie põhikoolidele!

HEA LAPS SELLES NUMBRIS:

LAHEDAT LUGEMIST

Luulet: Heli Viht, Brigitta Luik, Arvi Uus, Carmen Treu — 4
Steni võistluselt: Sandra Särg „Missivõistlus juurviljaaias”,
Leelo Tungla „Pisike pirn” — 5
Merilin Jürjo „Suur vaidlus” — 6
Ilmar Tomuski „Vollist saab konferansjee” — 8
Tiia Metsa „Kallile karule” — 10

Karin Rea „Jääkaru ja pingviin”, Mihhail Jasnovi
karuluuletus — 12

GALERII

Lastegalerii Huvikeskus Kullo Kunstistuudio — 13

MAAILM MEIE ÜMBER

Aleksei Turovski jääkarudest — 14

Tere, lind! Peep Veedla hallpea-rähnist — 16
Pilte Taani Eesti Pühapäevakoolist — 18
Järjehoidja — 19
Lahe vahetund: Kivimäe Põhikool — 20
Poster 1: „Hotell Transilvaania” — 21
Poster 2: Jäämõmmid — 22

TEE ISE!

Osavnäpp: Lully Gustavsoni kaunistusi — 25
Mustkunstnik Ande jäätikk — 26
Irise näomaaling: triibuline staar — 27
Sandra sööginurk: sügisene võileivamääre ja kaste — 28

NUPUTA JA NAERA

Ilmar Trulli ristsõna — 29
Lembitu mõistatus, oktoobriin — 30

Paetisme — 31
Naeru-uss — 32

ELUMELU

Uudised: Eti, Midrimaa võistlus, Pipi plaat,
Kumu kukesammud — 33
Tehnikamuinasjutte Jõgevalt — 34
Thomas Scheileke koomiks — 36
Kino: „Hotell Transilvaania” — 37
Hobid ja huvid: Mihkel Veski — 38

Siit ja sealt — 39
Sõber Veltzi rokikool: The Animals — 40
Autonimed: Chrysler — 42
Rimonne: Ballistiksi autod — 43
Rekato: Hama helmed — 44

Ajakiri Hea Laps ilmub 1994. aastast

Väljaandja: MTÜ Hea Laps
Harju 1, 10146 Tallinn, tel: 631 44 28
e-post: hea.laps@mail.ee

Peatoimetaja: Leelo Tungla
Kujundaja: Vivika Kalt
Levi: Anna-Magdaleena Kangro

Trükk: Reusner AS
Ajakiri Hea Laps on autorikaitse objekt

Tellimine ja info: www.healaps.ee
meili teel tellimine@healaps.ee
ja Eesti Posti koduleheküljelt
Hind üksikmüügis 2,24

Kaaneplilt: Grigori Belinski karu
Foto: Matis Rosenthal

Kadri Alnumäe Kullo Galerii näituste arhiivist

Heli Viht

VARBLANE

Varblasel ei ole vaja
lõunamaale rännata.
Mööda puid ja hekki võib ta
säutsuda ja lennata.

Nõnda pisikene, turris,
hää! tal päris huvitav.
Meie maal on tõesti tema
talvituv ja suvitav.

Iga ilma teab ja tunneb,
ainult – mõelda vaid,
sedamoodi tema iial
ei näe võõraid maid.

Arvi Uus

SÜGISTUJUD

Värvilised juba vahtrad,
vaatan aknast ja joon mahla.
Sügis avab oma huuled,
väljuvad sealt külmad tuuled.
Ega sajust jää me ilma,
sügisvihmal märjad silmad.
Aga praegu päiksenädal,
ilus ilm, ei miskit häda!

ÕPETAJA

Brigitta Luik Viljandist

Suureks saades tahan ma
õpetajaks õppida.
Oleksin ma mateõps,
teada õpilaste nõks.
Spikerdada ei ma laseks,
tööparandus jääks ikka kaheks.
Nätsu söömist ma ei salliks,
kui ei kuula, jääd sa lolliks.
Vetsu minnes küsi luba,
muidu ootab sind õpituba.

AASTARING EESTIMAAL

Carmen Treu Kullamaa Keskkoolist

Talvel Otepääl suusatada sooviks.
Sealt maratoni Elvasse sõita prooviks.
Kasepääl ma liugleks Peipsi järve jääl
ja Tormas otsiks kena kelgumäe.

Kevadel praamiga sõidan Hiiumaale.
Käin seal Kõpus ja purjetan Saaremaale.
Lihavõttemune värvin Kuressaares,
koxsin, veeremängu mängin Orissaares.

Suvel seikleks veidi Viljandis ringi.
Tõrva linnas puhkaks jalga pargipingil.
Valgas maitsvat lõunat ja jäätist soon
ning Antslas värskendavat mahla joon.

Sügisel kauneid seeni korjan Loksal.
Rakveres linnud reisivalmis oksal.
Jõhvi kandis korvi jõhvikaid nopin,
Kiviõlis neist mõned suhugi topin.

MISSIVÖISTLUS JUURVILJAAIAS

Läänemaa Keskraamatukogu eriauhind
Sten Roosi muinasjutuvõistlusel 2012

Sandra Särg Haapsalu Gümnaasiumi 8. klassist

Tänapäeval on aedades kasvamas palju erinevaid juurvilju, näiteks porgandid, kartulid, peedid. Osa juurvilju maitseb paremini kui teised.

Läänemaal elas üks talumees, kellel oli suur aiamaa. Tal kasvas seal erinevaid juurvilju. Kõige uhkemad olid porgandid – üks ilusam kui teine. Nad kõik valmistusid missivõistluseks ja üritasid hoida head figuuri.

Võistluse kohtunik oli musklis ning alati armastatud kulturist porgand Ian. Iga kord, kui ta naeratades mööda läks, sulasid neiid sellest.

Lõpuks jõudiski võistluspäev kätte. Aiamaal käis suur sebi-mine. Porgandinaised ja -neiid seadsid soenguid, meikisid, korrastasid pidurüüd. Pealtvaatajateks olid kohale tulnud peedid, redised, naerid ja kartulid. Missivõistlus võis alata.

Konkureeris kümme kaunitari. Oli kolm vooru: värvi-, talendi- ja kleidivoor. Kui läval oli käinud viis porgandikaunitari, astus äkki lavale peedipreili. Kõik imestasid – neiu oli enam-vähem sale kuid ei andnud missi mõõtu välja. Algul põrnitsesid kõik umbusklult, aga kui teda kõndimas nägid, plaksutati julgustavalt.

Kätte jõudis kleidivoor. Missid kõndisid üksteise järel üle lava ja jäid siis rivis seisma. Pealtvaatajad jälgisid põnevusega ja plaksutasid tunnustuseks. Porgandid olid kõik väga üles löödud, aga peet oli täiesti lihtne ja tavaline, ainult tema põsed hõõgusid veripunaselt.

Mõne hetke pärast oli kohtunik välja valinud võitja – selleks sai peedipreili. Ian põhjendas oma otsust sellega, et tema hindas üle kõige loomulikkust. Missikrooni asemel sai auhinnatud peet oma isikliku peenra.

Leelo Tungal

PISIKE PIRN

Pirn on pisike ja tuhm,
vaatab üle värava,
mõeldes: poleks ma nii juhm,
poleks ma nii noor ja juhm,
siis ehk hakkaks särada...

Pisike on pirni pea –
veel ei jaga ära ta,
liiga vara pole hea,
tõesti, vara pole hea
heledasti särada.

Aga augustis kell viis
parim aeg on lõpuks käes:
päike pirni paneb siis,
päike pirni paneb siis
sätendama tões ja väes!

Pirn ei põle nagu lamp,
kuid on maitsev – ampsadi amp!

Suur vaidlus

Merilin Jürjo Prantsuse Lütseumist

Algus septembrinumbris 2012

Albert ohkas. Ta küll ei vastanud midagi, aga käpp vajus silme eest maha. Hetkeks valitses vaikus, mida Klara sisustas maasikate noppimise ja söömisega. Siis kostis krabinat ning vihaga minema jooksnud Rodrigo andis uuesti näole. Seekord oli tal midagi käppade vahel.

„Kas Elsa on endiselt oma korteris?” nõudis orav, näol pingutatult tige ilme. „Ma koostas talle üürilepingu, millele ta peab alla kirjutama!”

Klara silmitses hetkeks oravat, siis viis pilgu hundile, kes pööritas silmi ning kehtas õlgu. Teda see lugu ei puudutanud. Tal oli endagagi tegemist. Klara aga muigas ning vihjas: „Üürilepingu asemel võiksid sa talle pigem lilli viia.”

„Lilli... ahah... jah... mida??” Tundus, et orava esialgne mõistmine asendus täieliku mõistmatusega. „Miks ma talle lilli peaksin viima?”

„Ta ju meeldib sulle,” vastas Klara otsekoheselt, asudes oma korvis olevatest lilledest kimpu tegema. Rodrigo aga oli tohutult jahmunud. Esimese hirmuga

põrnitses ta kivistunud Elsa korteri ust, nagu kartes, et see avaneb. Siis pörutas ta puu otsast alla Klara juurde ning surus oma pisikesse käpa ta suule, paaniliselt ringi vaadates.

„Me ei räägi sellest,” teatas ta tõsise näoga, nagu oleks Klara maininud riigisaladust. Kahjuks aga jäi itaallasest orava käpp liiga pisikeseks, et tüdrukukese suud kinni katta ning ilma vaevata vastas noor daam: „Lilled mõjuksid palju meeldivamalt kui üürileping.”

Rodrigo vehkis üürilepinguga, otsides sõnu, et vastu vaielda. Kuid ühtegi sõna ei tulnud. Orav pani suu uuesti kinni, tegi veel paar ägedat liigutust lepinguga ning jäi siis ainiti Klarale otsa vaatama. Orava ümmargused silmad olid suured ja kurvad ning tundus, et kogu jõud oli tema pisikesest kehast kadunud.

„Aga ma ei jaksa lilli osta, kuna ma pean ju *talle*,” itaallane osutas Albertile, „üür maksma. Korjamiseks ei jää aega, kuna tammetõrude otsimine võtab oma aja. Ja pealegi on lilled liiga kallid! Mul ei olegi ju muud võimalust!”

Seda kuuldes kargas hunt jalgele ning hüüdis ennast kaitstes: „Mulle! Nüüd olen siis mina kõiges süüdi! Ma... ma lihtsalt tahtsin oma üüri saada!”

„Aga sa nõuad liiga palju. Kas sul midagi targemat ei ole teha kui endast väiksemaid kiusata?”

Albert vaatas abiotsivalt Klara poole, nagu arvates, et pisike tüdruk oskab öelda, mis õige on. Ta nägi selles tüdrukus midagi, mis tekitas usaldustunnet. Ehk oli see õiglusmeel või hoopiski oma kindel arvamus igast asjast, mis teisi veenis. Hunt tundis, et just Klara on see, kes teda aidata saab.

„Minu käitumine ei saa ju ometigi oravate tüli ja elu mõjutada,” lausus hunt.

„Me kõik mõjutame oma otsuste ja tegudega teiste elu,” vastas talle Klara. „Sina küsid Rodrigolt tõrusid oma põhjendusega, *et oled suurem ja võid ta muidu ära süüa*, kuigi tegelikult on põhjus menüüs. Seetõttu ei ole Rodrigol võimalik Elsale lilli osta ja ta nõuab ka Elsa käest üüri, põhjendusega, *et see puu kuulub esmanägemis-õigusega temale*, kuigi tegelikult on see ainus võimalus teda näha, talle ütlemata, miks ta tegelikult tema ukse taga käib. Eks, Rodrigo?”

Hetkeks oli vaikus, siis tegi Rodrigo näo, et ei saa aru, millest Klara räägib.

„*Scusi, ma che cosa¹?*” küsis ta, vältides kellelegi otsa vaatamast.

„Seda, et sa oled argpüks,” teatas Albert, lisades: „Nagu minagi.”

„Mina ei ole argpüks!”

„Kui ei ole, vii talle need lilled!” pani Klara ette, sirutades väikese kimbu Rodrigo poole.

„Ma eelistan üürilepingut.”

„Selge. Siis korjad mulle tammetõrusid elu lõpuni!” Hundi hääli oli surmtõsine ning selles kõlas väike tühimuse noot, mida tekitas tõenäoliselt tekkinud hoolimistunne oravapoisi vastu. Ta ei tahtnud enam samamoodi jätkata. Ta oli mõistnud, kui valesti ta siiani elanud oli.

„Kui sa lähed ja viid need lilled kohe Elsale ja lasete mul hommikuti magada, siis ma ei nõua sinult enam üüri. Kui sa aga oled argpüks, siis... noh... jätkub kõik samamoodi.”

Ja siis lõi Rodrigo nina püsti, kahmas lilled oma kätte ja viskas üürilepingu Klarale korvi.

„Ma ei ole argpüks!” teatas ta uuesti ning lausa lendas puu otsa. Ta tõstis juba käpa, et koputada, kuid oodatud koputust ei järgnenud.

„Kuidas ma välja näen?” päris orav hoopiski, paanitsedes, kas ta soeng on ikka korras või mitte.

„Nagu tõeline džentelmen,” teatas hunt ükskõikselt ja Klara lisas: „Kõik on hästi.”

Rodrigo tõmbas hinge ning tõi kuuldavale imepisi-kese koputuse. Kostis krabinat ning Elsa lõi ukse lahti.

„Ma ütlesin, et ei kavatse sulle üüri maksta!” karjus Elsa tigidalt, pudrunui käes, valmis ennast vajadusel kaitsma. Tema üllatuseks aga pisteti talle punt lilli sõna otseses mõttes nina alla, nii et lillemerest oli raske läbi näha.

„*Questi sono per te, mio fiore²!*” piiksatas Rodrigo, puistates itaaliakeelseid hellitussõnu vahele. Elsa põsed värvusid lillede varjus tulipunaseks ning huuled kaardusid naeratuseks, mida oravapreili üritas igapidi alla suruda. Aeglaselt sirutas ta käe lillede järele.

„See ei tähenda, et ma kohe sulle andeks annan!” Elsa hääli oli teeseldult terav, kuigi tema ilme väljendas kõike muud kui tema sõnad. „Võib-olla ainult siis, kui sa mu käbiseemnekooki tuled sööma, itaallane.”

Rodrigo, kes juba jahmunult ringi oli vaadanud, rahunes silmapilkselt.

„Aga muidugi, *mio Sole³!*” hüüdis oravapoiss rõõmsalt, sirutades oma käe Elsa käe järele, et siis koos kooki sööma minna. Enne tuppka kadumist saatis Rodrigo Klara ja Alberti poole naeratuse ja sosistas: „Tänud!” Siis sulgus uks ning hunt ja pisike tüdruk jäid kahekesi. Nad vaatasid teineteisele otsa, tundes siirast rõõmu sellise lõpplahenduse üle.

„Ma saan nüüd hommikuti rahulikult põõnata,” lausus hunt jutu jätkuks.

„Mis sa üldse nüüd ette võtad?” päris Klara, mille peale hunt õlgu kehitas.

„Lähem oma karja juurde ja lisan oma menüüle tammetõrud, mida nüüd hakkab ise korjama. Ma ei pea igapäevale sellest pasundama, mida ma süön, kuid ennast varjata ka ei tohiks. Pealegi kuulsin, et rebane pidi rohtu magustoiduks näksima. Ja keegi ei heida talle seda ette. Ma arvan, et... auuh”

Maasikad, mida Klara noppinud oli, olid kõik otsa saanud. Koos maasikatega lõppes ka mõistmine, mis siiani seda vestlust võimaldanud oli. Klara oli jälle lihtsalt väike tüdruk lilli korjamas ja hunt lihtsalt üks metsloom, kes teda oma läbitungiva pilguga silmitses. Klara tõusis püsti, haarates korvi oma käevangu. Millegipärast tundus Albert talle nüüd, kui ta teda enam ei mõistnud, hirmutavana. Siiski ei saanud tüdruk lahkuda niisama. Ta tõstis käe ning lehvitas hundile hüvastijätuks. Klara ei olnud küll kindel, kuid talle tundus, nagu oleks hunt selle peale noogutanud. Sõpruse märgiks.

¹ – vabandust, aga mida? (itaalia keeles)

² – need on sulle, mu lillele!

³ – mu päike

Vollist saab konferansjee

Ilmar Tomusk

Kohe õppeaasta alguses arvas kooli huvijuht, et lastele tuleks välja mõelda mõni uus põnev üritus.

„Näiteks „Playbox”,“ pakkus ta kooli esimeses õppenõukogus.

„Mida see „Playbox” endast kujutab?” küsis direktor.

Huvijuht seletas, et kõik klassid, kes tahavad esineda, võtavad kaasa oma lemmikmuusika, panevad selle mängima ja teevad muusika saatel järele oma lemmikansamblit või -lauljat. Need, kes kõige paremini esinevad, saavad auhinna. Hinnatakse originaalilähedust, kostüüme ja liikumist ning esinemisjulgest.

„Ja kes teie arvates sellest võiksid osa võtta,” uuris direktor edasi, „kas terve kool?”

„Alates viiendast klassist,” ütles huvijuht, „sest algklassid on selleks veel liiga väikesed, nende jaoks mõtleme välja sellise ürituse, mis neile sobib, näiteks multikate vaatamise õhtu või lastejuttude ettelugemise õhtu.”

Direktor oli sellega päri ning huvijuht sai ülesande hakata „Playboxi” jaoks ettevalmistusi tegema. Ta käis nädala jooksul läbi kõik klassid alates viiendast kuni kaheteistkümnendani ja seletas, et enne jõule tuleb ülekoolline „Playbox” ja kõikidel klassidel on võimalik sellest osa võtta. See klass, kes võidab, saab preemiaks ekskursiononi.

Kõik hakkasid suure innuga kostüüme tegema ja lemmiklauljate tantsuliigutusi õppima. Nädal aega enne „Playboxi” pani huvijuht selle kohta teise korruse teadetetahvlile ka kuulutuse.

Kuna algklassid õppisid esimesel korrusel, ei näinud nad kuulutust ega teadnud seetõttu uuest põnevast üritusest mitte midagi. Kui aga Volli ja Hannes ükskord vahetunni ajal kulli mängisid ja Hannes Volli eest hirmsa kiirusega teisele korrusele peitu jooksis, jäi suur värviline „Playboxi” kuulutus ka Vollile silma.

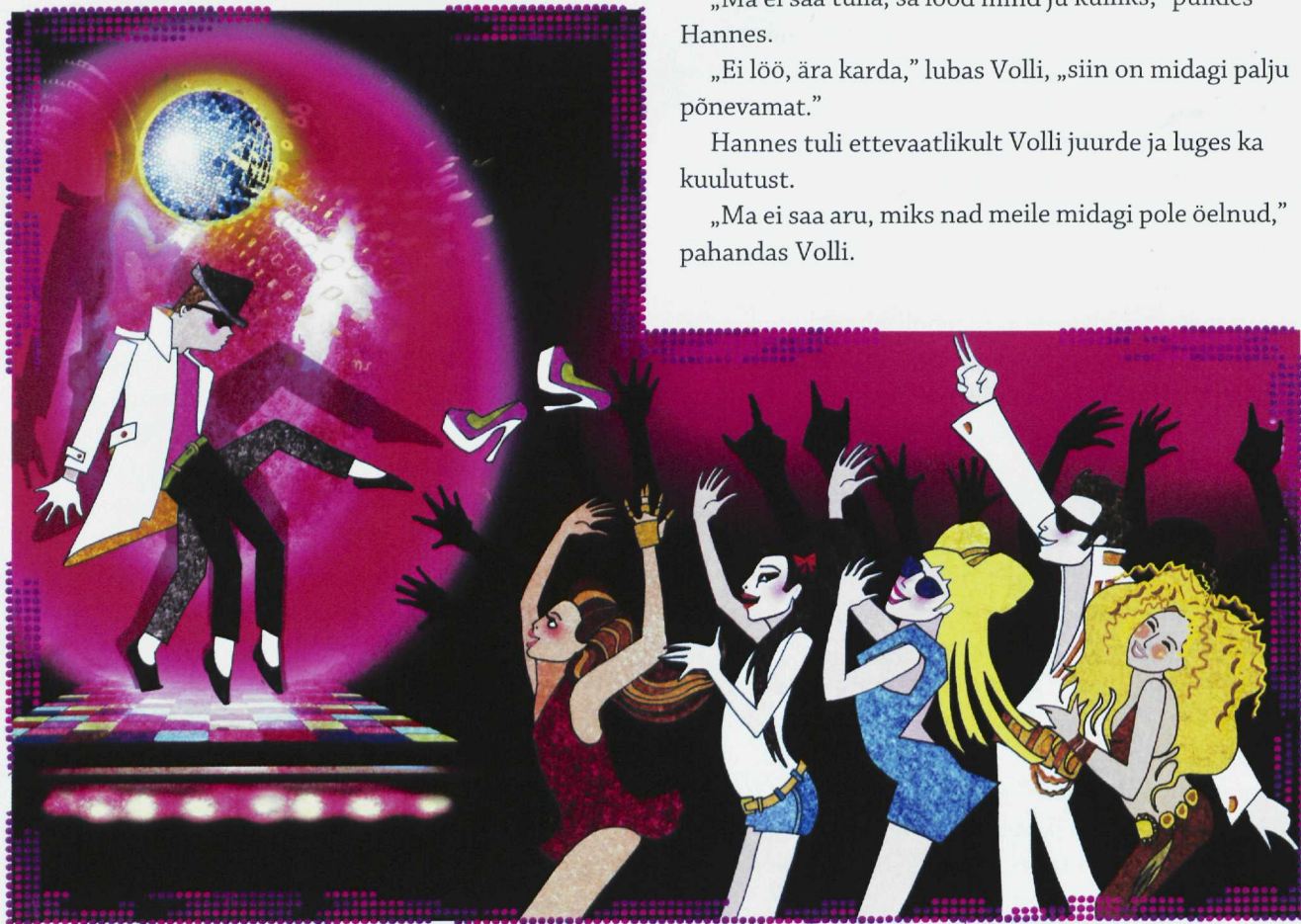
„Hannes, tule vaata, mis siin kirjutatakse,” kutsus Volli.

„Ma ei saa tulla, sa lööd mind ju kulliks,” puikles Hannes.

„Ei löö, ära karda,” lubas Volli, „siin on midagi palju põnevamat.”

Hannes tuli ettevaatlikult Volli juurde ja luges ka kuulutust.

„Ma ei saa aru, miks nad meile midagi pole öelnud,” pahandas Volli.

„Nad arvavad kindlasti, et me oleme liiga väikesed,” ütles Hannes pettunult.

„Aga me ei ole ju üldse väikesed,” oli Volli veendunud, „esimese klassi tited on väikesed, aga meie oleme juba teises. Meie oskame ju ka liigutusi teha.”

Volli väanas ennast kõveraks nagu küsimärgi, haaras parema käega peast, võttis vasaku käega püksirihmast kinni ja jõnksutas oma puusasid. Seejärel loopis ta oma paremat jalga ette ja taha, tegi kaks tiiru ümber oma telje ja vehkis kätega, nagu ajaks tignedaid mesilasi minema. Siis hõõritas ta paar korda puusi ja tegi, justkui võtaks kaabu peast. Pärast seda pööras ta ennast Hannese poole, ajas jalad harki ja mängis, justkui võtaks ta mikrofone, ja hakkas laulma. Volli jalad tõmblesid samal ajal, justkui laseks keegi talle elektrit tagumikku.

Hannes oli vaimustuses.

Volli kargas, parem käsi taskus ja mikrofon mängult vasakus, mööda pörandat ringi nagu pöörane. Kord käisid tal põlved kokku, siis jälle päkad, nii et Hannesele tundus vahepeal, et Vollil pole mitte kaks jalga, nagu tavalisel inimesel, vaid hoopis viis või kuus. Volli aga muudkui laulis peenikese häälega ja tõmbles, kuni tuli kõige tähtsam osa.

„Vaata nüüd,” ütles ta hingeldades ja keeras ennast küljega sõbra poole. Volli tegi jalgadega, justkui kõnniks ta edaspidi, aga tegelikult kõndis hoopis tagurpidi.

„Ägedalt paned,” kiitis Hannes, „kust sa seda õppisid?”

„Internetist,” vastas Volli, „see on Michael Jacksoni Billie Jean. Selles laulus tegi ta esimest korda oma kuulsat *moonwalki*.”

„Misasja ta tegi?” ei saanud Hannes aru.

„*Moonwalki*,” kordas Volli, „see on nagu kuu peal kõndimine.”

„Lahe,” oli ainus asi, mida Hannes Volli karglemise peale öelda suutis.

Järsku taipasid poisid, et nad ei ole teise korruse koridoris sugugi üksi. Nad pöörasid ringi ja nägid huvijuhti, kes neid väga tõsise näoga vaatas.

„Nii, noormehed,” rääkis see tõredalt, „kas teie kohta tunnikell ei käigi või?”

„Aga tunnikella pole veel olnud,” vaidlesid poisid.

„Oli küll,” kinnitas huvijuht, „ja seda juba viis minutit tagasi. Nii et marss tundi.”

Huvijuht pidi väga tõsiselt pingutama, et pisikeste Jacksonitega pragades tõsiseks jääda.

Poisid olid juba nurga taha kadunud, kui järsku turgatas huvijuhile pähe vahva idee.

„Voldemar, tule korraks tagasi,” hüüdis ta Vollile.

Volli pistis pea nurga tagant välja.

„Kas ma ei peagi tundi minema?” küsis ta rõõmsalt.

„Pead küll,” vastas huvijuht, „aga palun tule pärast tunde minu kabinetti.”

„Olgu,” ütles Volli ja jooksis tundi. Õpetaja tahtis panna Volli põhjuseta hilinejaks, aga Volli ütles, et ta ei hilineud põhjuseta, sest ta rääkis huvijuhiga.

Huvijuht küsis Volli käest pärast tunde, kas ta ei tahaks oma Michael Jacksoni numbriga „Playboxil” esineda.

„Võistelda sa ei saa, sest see on põhikooli ja gümnaasiumi üritus,” seletas ta, „aga sa võiksid olla meie erikülaline.”

„Muidugi,” oli Volli kohe nõus.

Et Volli oleks parem Michael Jackson, otsis ema talle vanade riiete kotist vanaisa vana nahast kaabu. Valget pintsakut ei olnud ei Vollil, emal ega isal, aga kuna oli talv, sobis Michael Jacksoni mängimiseks ka ema vana valge mantel. Kätte pani Volli ema valged sõrmkindad.

Kui Volli õhtul kella kuueks kooli jõudis, selgus aga, et „Playboxi” õhtujuhiks valitud Mikk üheteistkümnendast a-st oli haigeks jäänud. Huvijuht oli selle tõttu väga mures, sest ilma korraliku õhtujuhita ähvardas üritus läbi kukkuda. Keegi esinejatest ei tahtnud aga oma numbrist loobuda.

„Mina võin küll õhtut juhtida,” ütles Volli huvijuhile, „ma olin juba lasteaias konferansjee.”

„Mis sa lasteaias olid?” küsis huvijuht üllatunult.

„Konferansjee, teadustaja, noh, kas sa ei tea seda sõna või?” tegi Volli suured silmad.

„Tean küll, aga kust sina seda sõna tead?” oli huvijuht imestunud.

„Ma ju pean teadma, mida see sõna tähendab, kui ma olen konferansjee,” ei saanud Volli huvijuhi imestusest üldse aru.

„Aga saad sa ikka hakkama?” kahtles huvijuht.

„Muidugi,” oli Volli kindel, „kui ma lasteaias sellega hakkama sain, siis saan ka praegu, ma olen nüüd ju palju suurem.”

Nii saigi Vollist „Playboxi” konferansjee. Ta sai esitajate teadustamisega tõesti üsna hästi hakkama, välja arvatud üks kord, kui tal keset teadustamist mikrofon käest maha kukkus ja sellest tulnud pauk terve saalitäie rahvast poolkurdiks löi.

Kui kõik klassid olid oma esinemise ära teinud, tegi Volli Michael Jacksonit.

Muusikaõpetaja ütles pärast, et Vollil tuli teadustamine väga hästi välja, nii et ta võiks ka mõnel tõsisemal kontserdil teadustaja olla.

„Aga klaveri lähedale ei maksa teda igaks juhuks lasta,” lisis muusikaõpetaja, „sest muidu võib klaver jälle väga imelikku häält tegema hakata.”

„Igaüks, kellel on lapsena olnud kaisukaru, teab, et karust paremat sõpra on raske leida. Kui kogu maailm näib sulle ülekohut tegevat, võid pista nina tema pehmetesse karvadesse ning tunda end taas turvaliselt ja kaitstult. Oma kaisukarule võid rääkida absoluutselt kõigest, ka muredest ja ebaõnnestumistest. Ta ei pahanda kunagi, vaid vastab sulle alati jägitu armastusega.“ (Tiia Toomet)

KALLILE KARULE

Tiia Mets

Mängimiseks mõeldud karusid valmistati Euroopas ja Ameerikas juba 19. sajandi lõpul. Siis aga ei olnud need veel sugugi kaisukarude moodi, vaid neljal jalal kõndivate päriskarude koopiad – sageli olid neil kihvad, küüned ja ähvardav välimus.

Väidetavalt sai kaisukarude buum alguse Ameerikas. Siis muutusid karud inimese sarnaseks, kahe jalaga maa peal seisvateks. Karusid saab riietada nagu inimesi. Neil on sageli oma ametid, nimed, näoilmed. Üldiseks nimeks neil karudel on Teddy-karu. Selle nimega on seotud omamoodi legend: 1902. aastal oli Ameerika Ühendriikide presidendiks **Theodore Roosevelt**, hellitusnimega Teddy. Ta oli tuntud kirgliku jahimehe-
na. Kord, pärast päev läbi kestnud piiritüli lahendamist kahe USA osariigi vahel, kutsuti ta meelelahutuseks

Mississippi jõe äärde karujahile. Presidendil tuli seekord tagasi pöörduda saagita, kuna selleks et jahti lihtsamaks muuta, seoti tema jaoks karupoeg puu külge. Roosevelt keeldus karu tulistamast ja käskis ta vabastada, pidades sellist jahipidamise viisi ebaeetiliseks. Ülejärmisel päeval ilmus sellest sündmusest ajendatuna ajalehes „The Washington Post“ Clifford K. Berrymani karikatuur, mis kujutas presidenti karujahil.

Selle loo kasutas nutikalt ära Brooklynis elav maiustustepoe omanik Morris Mitchom, kelle naine Rose õmbles pehmeid mänguasju. Mees pani oma poe aknale välja väljalõike ajalehest ja mängukaru sildiga „Teddykaru“. Mänguasjatööstusse jõudis see nimi hiljem, kuid praeguseks on ta tuntud üle kogu maailma.

Presidendi tütre Alice'i pulmalaud oli kaunistatud

jahimeheriienes karudega. Kui külalised pruudilt küsisid, mis liiki need karud on, vastas Alice: „Teddy-karud.”

Ka Euroopas valmistati kaisukarusid. Saksamaal oli esimeseks pehmete mänguasjade valmistajaks firma STEIFF. Sellele pani aluse 1887. aastal Margarete Steiff, ratastoolis liiklev invaliidist naisterahvas. Algul tegutses firma õmblusfirmana. Margarete ei osanud siis aimatagi, et talle on määratud saada plüüskarude „emaks” ja ülemaailmselt tunnustatud pehmete mänguasjade loojaks.

Legendaarse mängukarude eelkäijaks oli nõelapadjaks mõeldud elevantipoeg. Endine kunstiüliõpilane Richard Steiff käis tihti Stuttgarti loomaaias loomi joonistamas. **1902. aastal** hakati valmistama liigutatavate käppadega plüüskarusid. 1903. aastal esitlesid nad koos tädi Margaretega Leipzigi mänguasjamessil oma mudeli täius- tatud versiooni. See ei saanud Saksamaal kohe väga populaarseks. Kuid Ameerikasse, kus karubuum oli alanud, müüdi üle 3000 karukese. Juba kahe aasta pärast valmis miljonid karud. STEIFFi firmamärgiks on väike elevantikuju- tisega nõop karu vasakus kõrvas.

Karud vajasisid ka garderoobi. Naisteajakirjad pakkusid erinevaid lõikeid karudele rõivaste õmblemiseks. Mängu- karude populaarsus suurenes I maailmasõja ajal ning sellele järgnevad aastad olid karude hiilgeaeg. Eelistati käsitööd ja mainekaid tegijaid. Hiljem, II maailmasõja ajal, kannatas kogu maailma mänguasjatööstus materjalinappuse käes. 20. sajandi viimasel veerandil viidi suur osa mänguasja- tööstusest üle Aasiasse. Vanad ja ajaloolised karufirmad ei suutnud odavate materjalide ja hindadega sammu pidada. Paljud lõpetasid oma tegevuse.

Mitmed kunstnikud tegutsesid ka Eestis kui autori- karude valmistajad. Karud esinevad näitustel, messidel nii kodu- kui ka välismaal, on endiselt lemmikuteks kodudes, nii kaisulooma kui ka iluasjana vitriinkappides.

- **27. oktoobril tähistatakse kogu maailmas rahvusvahelist kaisukarude päeva.** Selle kombe algatas 1980. aastal organisatsioon Kogu Maailma Head Karud. See ühendab karusõpru kogu maailmas. Aastal 2012. saab kaisukarude 110-aastaseks. 27. oktoober oli ka Teddy Roosevelti sünnipäev.
- Eestis loodi 2010. aastal Eesti Teddykarude Klubi.
- Mängukarude kogumist nimetatakse arktofiiliaks (arktos on kreeka keeles karu, philos – sõber).
- Maailma esimene mängukarude muuseum avati 1984. aastal Inglismaal Petersfieldis.
- Eestis tegutses mitu mänguasjamuuseumi, kus osa kollektsioonist moodustavad karud. Lisaks on era- kollektsionäärid, kes just karusid koguvad.

Karud pärinevad Tallinna Linnamuuseumi Lastemuuseumi kogust.

Selle kunstkarusnahast karu sai endale sünnipäevaks Marianne Kala 1960. aastal. Karu häälitseb ning on valmistatud oma- aegses Saksamaa Demokraatlikus Vabariigis.

Valgest lambanahast karu valmistas Helene Soonik oma vennatütrelle 1950ndatel aastatel.

Jääkaru ja pingviin

Karin Rea Tihemetsa Põhikoolist

Elasid kord pingviin ja jääkaru. Nad olid täiesti tavalised polaar-elanikud nagu näiteks polaarrebased või hülged. Neid peeti parimateks sõpradeks kogu põhjapoolusel ja isegi kogu maailmas. Pingviin ja jääkaru aitasid kõiki, kes abi vajasisid. Nad ei tülitsenud kunagi.

Ühel tavalisel polaarpäeval läksid nad siiski tülli: kes on parim ujuja ja kõndija? Nad vaidlesid tükk aega, kuni jääkaru lõpuks sõnas: „Teeme matka ja vaatame, kumb meist on vastupidavam ja kiirem.”

Nad otsustasid, et aega on kolm päeva. Läbida oli vaja suuri veekogusid ning trotsida pikki ja jäiseid päevi. Kõige hullemaks ületuseks olid kolm järve, mille kaldad olid järsud ja kõrged. Kui pikk teekond oli läbi arutatud, asusid nad teele.

Esimesel päeval olid nad teineteise silmapiiril ja rändasid pika päeva öhtuni. Jääkaru väsis ning tegi peatuse. Pingviin aga tatsas väsimatult ja võidukalt edasi. Teisel päeval oli jääkaru reipam kui pingviin, aga öhtuks väsisid mõlemad ja tegid puhkepausi. Kolmanda päeva varahommikul asusid nad teele. Kui ületati kõige väiksem mägi, olid nad heas tujus ja rõõmsad. Järgmise mäe tipus tundsid nad ennast natuke räsituna, kuid jätkasid ikka oma retke. Kolmanda päeva öhtuni oli veel ainult neli tundi. Nad teadsid, et viimane ehk kolmas, kõige kõrgem ja hullem mägi, oli veel ees.

Kui pingviin oli jõudnud viimase mäe jalamile, nägi ta, et seal oli väga palju lahtist lund. Pingviin oli sellega arvestanud ning endale kaasa pakkinud lumeräätsad. Jääkarul aga ei olnud vaja mingeid räätsasid, tema käpad olid juba räätsade eest. Nii nad tippu rühkima hakkasidki.

Enne päris finišisse jõudmist jõudis jääkaru juba võidukalt keksima hakata. Pingviin aga rõõgatas, et tema võitis, kuigi tegelikult jõudsid mõlemad üheaegselt finišisse. Peale seda ütlust hakkasid nad vaidlema ja nii möödus tükk aega.

Nende kisa peale oli üles ärganud Jäävana. Jäävana läks neile ligi ja küsis: „Mida te siin kaklete?”

Pingviin jutustas talle kogu loo ja ütles, et tegelikult oli jõudnud tema esimesena lõppu, aga jääkaru kohe keksima, et tema võitis. Pärast seda hakkasid nad jälle sõnelema.

Jäävana sõnas: „Kui te ei suuda koos elada ühel poolusel, siis pean ma teid lahku lööma!” Ja seda ta tegigi.

Järgmisel hetkel leidis pingviin ennast lõunapoolusel ja jääkaru oli põhjapoolusel. Jäävana ohkas kergendatult ja suikus tagasi oma magusasse unne. Sellest ajast peale elavadki pingviinid lõunapoolusel ja jääkarud põhjapoolusel.

Mihhail Jasnov

MUREGA JA HÄDAGA

Murega ja hädaga
täna ma ei maga.
Ei vist muret, häda ka
kellegagi jaga?

Päev läks vett mul vedama:
pliiats sisu murdis,
põrnikas sai plagama –
see, kes elas purgis.

Lisaks – küll on lugu hull! –
kõik on täitsa mokas:
õhupall läks lõhki mul
vastu aaloe okast!

Sestap voodis vähkren ma –
kes see mures magaks?
Kui ehk kaisukaruga
oma muret jagaks?

Kõvasti ma surun pea
kaisukaru ligi.
Ta on sametist, ma tean –
elus ometigi!

Tõlge vene keelest: Leelo Tungal

GALERII

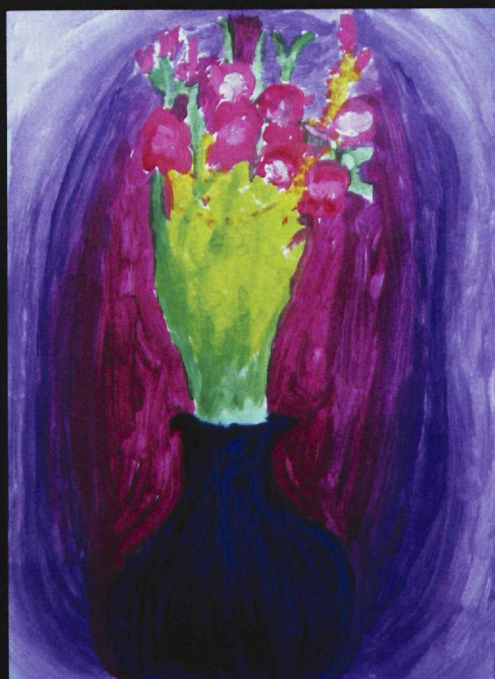
Lis Helen Klemm

Emma Lumi

Eike-Roosi Toom

Alli Juhasoo-Lawrence

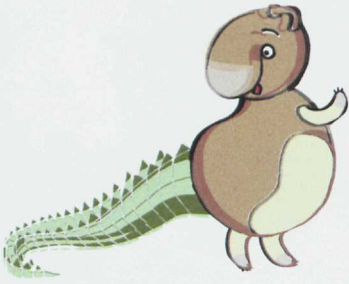

Sofia Alika Silvia Kabrits

LASTEGALERII HUVIKESKUS KULLO KUNSTISTUUDIO

Internetist vaata lastegalerii näituste kohta: www.kullo.ee

IGA KARU POLE KAISULOOM

Aleksei Turovski

Enamasti kipuvad lastele kaissu ikka pruunid mõmmid – sellised, kellele eelmisel sajandil Ameerika president Theodore Roosevelt armu andis. Ometigi on jääkarudel palju efektsam kasukas – üleni valge ja kohev. Miks siis valgeid karusid sedaviisi diskrimineeritakse?

Väga tõsise näoga karud

Tallinna Loomaaia jääkarude korterite ees seistes osutab loodusteadlane **Aleksei Turovski** keskmises puuris kõndiva hiiglasliku Nordi poole ja kinnitab: „Tegelikult piisab kopsaka isakaru poole vaatamisest – ja iga laps taipab, et tegu on ohtliku murdjaga. Jääkaru silmad asuvad kõrgemal kui pruukarul, laup on madal, näoilme on vägagi tõsine. Isane jääkaru pole ohtlik mitte ainult hüljestele ja teistele saakloomadele, vaid isegi oma poegadele. Emakaru püüab terve aasta jooksul karupoegi väga hoolikalt oma isa ja onude pilgu eest eemale hoida, muidu on kuri karjas.

Pruunkaru sobib kaisuloomaks paremini ka seetõttu, et ta armastab talvekülmade ajal põõnata: eriti meeldivad meie karudele tuule poolt maast rebitud kuused – kuusejuurestik koos mullaga moodustab kindla ja kaitsva seina, mille taha on mõnus talvepesa teha.

Jääkaru isa ei tee mingit talveuinakut – puhata ja magada tahab ta muidugi nagu kõik teisedki elusolevused, kuid selleks pole talle mingit erilist elamut vaja: kui isakarul on kõht täis, siis teeb ta lumme vannitaulise augu ja ronib sellesse päevaks või kaheks-kolmeks magama, seejärel läheb ta jälle jahile – isased jääkarud kütivad läbi aasta.

Jääkarumamma on tubli üksikema

Emane jääkaru teeb endale enne karubeebide sündimist talvise häärberi, millest osa paikneb kaljulõhedes ja osa paksus lumehanges. Elamu on mitmekorruseline – kõrgemad ja madalamad kambrid on omavahel salakäikudega ühendatud ja sissepääs ei kulge kunagi otse ülevalt alla – siis pole karta, et soe õhk laste lõhnaga jõuaks jõuaks isakaru ninna. Emakaru on isasloomast tunduvalt väiksem ja tema jõust poegade kaitsemiseks ei piisa. Alles siis, kui jääkarupojad on ema hoole all kasvanud aastaseks, on neil lootust isakaru kütitud saakloomadest osa saada.

Lapsed sünnivad jääkarul novembris või detsembris. Jääkarupojad sünnivad koopas ja kaaluvad umbes 370 grammi. Kõik 4 – 5 beebit mahuvad korraga ema laiale kápale ritta, ning emakaru tõmbab neil kõigil korraga oma suure keelega üle – nii et kõik valged mõmmid on korraga pestud. Jääkarudel on rohkem poegi kui pruunkarudel – elu on neil ohtlik ja pesakond sünnib seepärast „varudega” ... Beebid toituvad pikka aega ainult emapiimast, ja terve pika talveperioodi jooksul ema väljas jahtimas ei käi, nii et selleks ajaks peab tal olema kogutud tohutu pekivaru – kuni sada kilo. Paari kuu vanuses hakkavad lapsed koguma kaalu kuni kilo päevas – karupiim on väga rammus. Jääkarulapsed saavad seda piima terve aasta, vahel veidi kauemgi.

Aprillis, nelja ja poole kuuselt, tulevad jääkarupojad koopast välja koos emaga, kes selleks ajaks on jäänud väga kõhnaks. Muidugi on ta tohutult näljane ja alustab kohe jahti. Põhja-Jäämere jääkattes on aprillis-mais juba augud ning hülged tulevad jääle ennast kuivatama. Hülged on ju karvased loomad, talvel on nad mitu kuud küll „leos” olnud, kuid pikka aega kuivatamata – naha alla kogunenud baktereid hävitab aga kõige võimsamalt päike. Kui hüljes läheb ennast kuivatama, siis ujub jääkaru vee all seni, kuni jõuab jääpangani, millel hüljes peesitab, ning... nojah, paneb kápa talle peale ja ütleb: „Üllatus!” Ja see on hülgele üllatus...

Vaida, Nord ja Friida

Jääkarude kasvuvahet võib meiegi loomaaias võrrelda: keskmises puuris elutsev Nord kaalub 700 kilo ringis, emakarud Vaida ja Friida on vast 300 – 350 kilo raskused. Nord sündis Austrias, elas mõned aastad Novosibirskis, siis oli aasta Moskva loomaaias ja nüüd on juba kolmandat aastat meie juures. Friida on tallinlane – tema on Vaida ja nüüdseks juba legendiks muutunud Franzi laps. Vaida teised lapsed – Kaspar, Mart ja Marta

Fotod: Leelo Tungal

– on ilma peal laiali, üks neist elab koguni Hiinas, Shanghai loomaaias.

Vaida kasvatas oma lapsi targalt ja leebelt: näiteks ei visanud ta neid kunagi vette, vaid läks ise basseini, võttis suurest autorehivist hammastega kinni ja hakkas seda kõigutama. Karupoegi hakkas mängu huvitama, nad võtsid rehviotsast hammastega kinni ja Vaida tiris nad kavalasti vette. Et ellu jääda, peavad jääkarupojad oskama nii ujuda kui ka sukelduda. Tõsi küll, ujumisküürus pole neil suur – 6 – 7 kilomeetrit tunnis, kuid vees suudavad nad läbida pikki maid. Nende peamised saakloomad – hülged – võivad ujuda 30 – 40 km tunnis.

Härrasmees Nord ajab end tihti tagajalgadele, et daamide poole kiigata, ja on siis oma 3 meetri kõrgune. Loomade jaoks on kõrgus tähtis omadus: üks inimestki peljatakse osaliselt seetõttu, et ta on „tagajalgadel” seistes silmatorkavalt pikk. Võib-olla on kaisukarudki end püsti ajanud selleks, et tähtsamad näida?

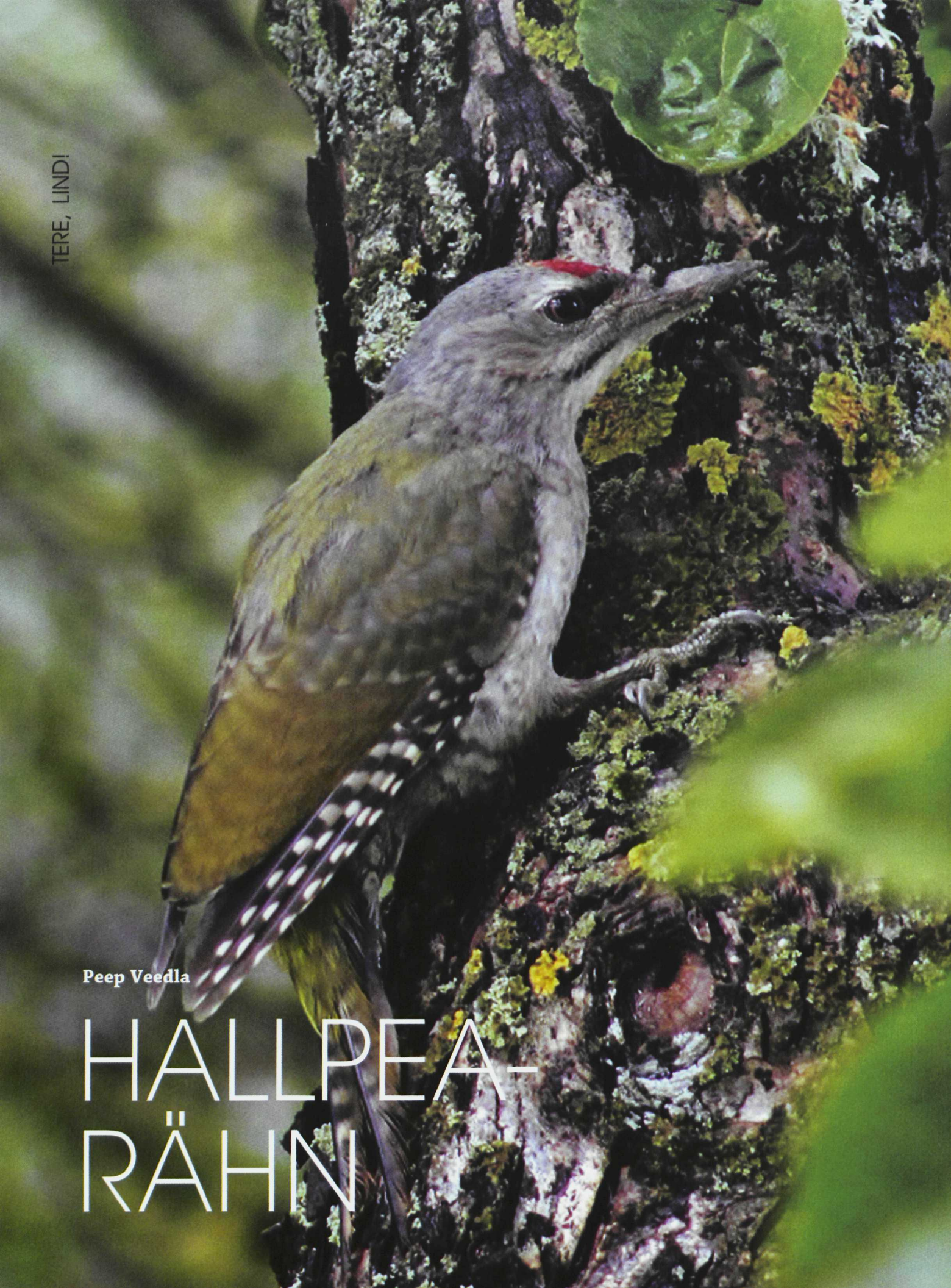
Sageli küsivad loomaia külastajad naiivselt, et kuidas vaesed jääkarud saavad suvel ilma jääta hakkama. Loomaaias ringi vaadates näete, et palaval päeval, kui paljud loomad poevad oma majakestesse päikese eest peitu, on jääkarud enamasti väljas ja mõnulevad oma basseinides. Mõelge: kes leiutas päevitamise – ega ometi mitte põlisafrikased, austraallased või ekvaatori elanikud? Ei, sõbrad: päevitamine on põhjamaalaste leiutus, ja jääkaru tahab olla päikese käes – seda enam, et vahepeal saab ennast basseinis värskendamas käia. Ainult et hülgeid, keda üllatada, basseinis ei leidu...

TERE, LINDI!

Peep Veedla

HALLPEA- RÄHN

Oktoobris on looduses veel päris arvukalt linde märgata, kuna kestab veel paljude rändurite sügisränne. Kured juba läksid, nüüd on hanede aeg. Ja siis luiged.

Kõik linnud õnneks siiski ära ei lenda, päris paljusid kohtame aastaringselt. Sealhulgas ka rähne. Ja nende hulgas roheline kuue ning halli peaga hallpea-rähn. Kui isalind silmapiirile trehvab, on värve rohkemgi – laup on tal erkpunane. Lind ise on suhteliselt kogukas, meile juba tuttavast suur-kirjurähnist mõnevõrra suurem. Tõsi, Lääne-Eestis elab teinegi roheline rähn, kes on veelgi suuremakasvulisem. See on punase lagipea ja musta näoga roherähn, keda mandril kohtab üha harvemini. Hallpea-rähn võib end õnneks siiski kõikjal Eestis näidata, on neid ju siin pesitsemas vähemalt paar tuhat paari ning talveperioodil ringi hulkumas rohkemgi.

Kevadel võib hallpea-rähne kuulda trummeldamas nagu ühele rähnile kohane. On ju metsaorkestris trummimehekohad kõik rähnidele broneeritud. Terasem kõrv suudab neid trummisoolosid üksteisest ka eristada. Hallpea-rähnile on iseloomulik tagasihoidlik algus ning jõulisem lõpuosa. Kuid lihtsam on siiski liiki ära tunda tema territooriumihüüu järgi. See on kuigutamiseks kutsutav melanhoolse alatooniga pehmelt flöötiv „kjüü-kjüü-kjüü-kjüü...” Kes selle hõike selgeks saab, suudab seda ka ise vilistada. Mis kindlasti rähnile üldse ei meeldi, sest kohe peab ta vilistajat oma konkurendiks. Tema territooriumil võõras hallpea! Olgugi nende ridade kirjutajal tõepoolest hall pea, konkurentsi ei suuda rähnile ikkagi pakkuda. Kui püüaks peaga vastu puud taguda, hakkaks see ju kohe valutama! Aga rähnidel ei hakka, nii vetruvaks on ehitatud nende keha, et tao, palju tahad.

Ega nüüd, sügisel ajal, neid puid nii palju polegi vaja taguda, sest trummilöömine on kevadine lõbu ning pesakoopa uuristamine puutüvesse samuti. Praegusel ajal on põhimure kõhu täitmine. Toitu leiab küll puutüvedelt, koorealustest käikudest, kuid hallpea-rähnil on lisaks puutüvedelt leitavatele putukatele suurteks lemmikuteks sipelgad. Mitte lemmikloomadeks, aga lemmiktoiduks. Sipelgapesi revideerib ta

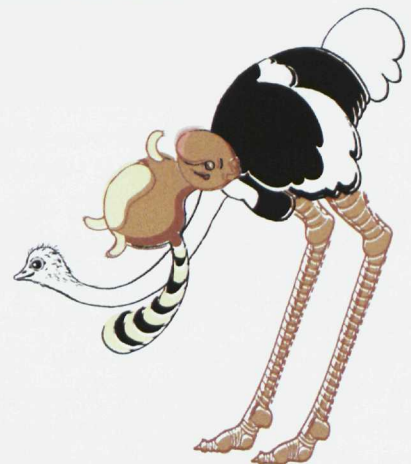
Hallpea-rähnile on iseloomulik tagasihoidlik algus ning jõulisem lõpuosa. Kuid lihtsam on siiski liiki ära tunda tema territooriumihüüu järgi. See on kuigutamiseks kutsutav melanhoolse alatooniga pehmelt flöötiv „kjüü-kjüü-kjüü-kjüü...”

Fotod: Leili Roosalk

sealsete elanike kättesaamiseks hoolega. Mõistagi maitseb ta teinekord muudki, mis söödavana tundub, ning nii satub ta talvisel ajal ka koduaedadesse tihastele pandud pekki nokkima. Või muud maiusrooga, mis linnusõbrad välja riputanud. See on linnusõpradele kindlasti pidupäev, kui selline suur ja ilus lind toidumajakest külastab. On nende ridade kirjutajalgi neid ilusaid päevi talvedesse sattunud, kuid pidevalt pole ükski hallpea toidulauda külastama jäänud. Pole neil ju kombeks talveperioodil paigal passida, liiguvad laiemalt ringi.

Alles kevadel valib hallpea-rähn endale sobivana tunduva territooriumi välja kas mõnes valgusrikkas okasmetsas või segametsas või hoopiski lehtmetsas, kuid pesapuuks valib alati mõne pehmema puiduga puu, võimalusel veidi kõdunenud tüvega, siis on lihtsam pesakoobast uuristada. Sinna muneb ta maikuu kuni 8 läikivvalget muna ning juba juuli alguses saadab lapsed kodust välja ja peagi algab nende iseseisev elu. Nüüd, oktoobris, on juba iga rähn ise enda eest väljas, olgu noor või vana. Igal juhul tasub metsas ja pargis tähelepanelik olla, sest ilmselgelt pole sügisel rähne sama lihtne märgata kui kevadel, mil nad endast valjusti märku annavad. Kuid nad on meie ümber olemas ning seda suurem on kohtumisrõõm, mida raskem on kaunist lindu looduses üles leida!

SELGE EESTI KEEL KESET KUNINGRIIGI PEALINNA

Piltidel on Kopenhaageni Eesti Pühapäevakooli mõlemad rühmad. Suuremate hulgas seisab ka õpetaja Mae Hove-Veskis.

Septembrikuu keskel käisin koos tarkade keeleteadlastega Emakeele Seltsi lähetusel Taani Kuningriigi pealinnas... ilusat eesti keelt kuulamas! Jah: Kopenhaagenis elavad eestlased peavad oma emakeelt au sees ning soovivad, et nende lapsedki seda ei unustaks – ka siis, kui üks vanematest on teisest rahvusest. Kopenhaageni Eesti Pühapäevakool tegutseb juba üheteist-

kümnendat aastat järjest – need, kes alustasid mudilastena, on praegu juba 14 – 16 aastased. Lapsi õpetab **Mae Hove-Veskis**, kellel palusin koolist veidi pajatada.

„Meie koolis on kaks gruppi – nooremad õpilased käivad koos iga teise kolmapäeva õhtul, suuremate grupp koguneb üle nädala pühapäeviti. Koolis õpime AINULT eesti keelt ja kõneleme samuti ainult emakeeles – väiksemad kipuvad mõnikord omavahel taani keeles vadistama, kuid suuremad lapsed räägivad vabalt: nemad on saanud juba teist aastat ka Eestis suvelaagrites kodueestlastega suhelda. Enamasti on meie õpilastel eestlastest emad ja taanlastest isad, mullu tulid küll kooli õde-venda, kellel on hoopiski isa eestlane ja ema taanlane, ning ühe lapse isa on hoopiski kreeklane.

Hindeid meie koolis ei panda, kuid kooliaasta lõpus saavad õpilased diplomi klassi lõpetamise kohta. Ühiselt tähistame Eesti pühi, eriti rahvarohked on jõulupeod, mille korraldame koos seltsiga Eesti Kodu – enne seda on muidugi vaja selgeks õppida eestikeelsed luuletused, mida jõuluvanale ette lugeda. Ka Eestist saabuvad külalised valmistavad rõõmu – enne teid käisid lastega kohtumas Andrus Kivirähk ja kunstnik Piret Mildeberg.

Taani koolides on õppeaasta palju pikem kui Eestis: koolitöö kestab siin juuni lõpuni ja suvevaheaeg lõpeb juba augusti keskpaigas. Sügisene koolivaheaeg kestab nädala, lihavõttepuhkus kümme päeva ja ainult jõuluvahetega on kahe nädala jagu nagu Eestis. Aga Eesti eluga oleme kursis – meie koolis käib, muide, ka Hea Laps!”

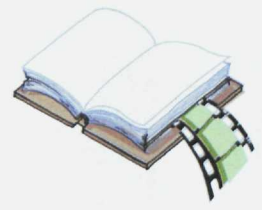
Eestlastest emad on õpetajale tubliks toeks – kõigi väikeste ja suurte kopenhaagenlaste eesti keel kõlas vabalt ja selgelt. Küllap saavad emakeele selgeks ka need allameetripõnnid, kes esialgu oma mõtteid ja tundeid ainult kilkamisega väljendavad.

Leelo Tungal

Tirilinnas tekkis tüli

Kahju küll, aga **Tirilinna**-sarja fänne peame kurvastama teatega, et **Aino Perviku** vahva raamatusari hakkab nüüd lõppema. Refi, Roosi, Max ja kes nad seal kõik olid, panevad sarjale punkti jutuga „Isegi Max ei usu enam“, mis kõneleb väga fõsistest asjadest. Roosi väikese sugulase Truuta isa-ema hukkusid autoavariis ja Roosi vanemad otsustavad orvust beebi kasulapseks võtta. Max aga solvab vaidluses Roosi nii valusasti, et kogu sõpruskond ähvardab laguneda. Kuidas lugu lõpeb, seda loe juba raamatust.

JÄRJEHOIDJA

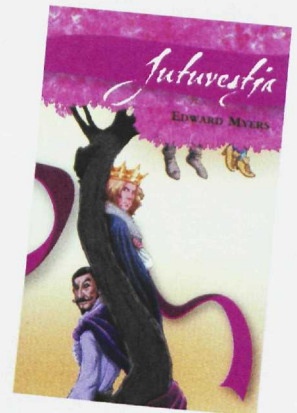
Muistendid igavikust

Rõõmuks uudishimulikele, keda huvitab see, kuidas elu meie planeedil tekkis ja arenes, pani kirjanik **Harri Jõgisalu** kokku raamatu „**Muistendid igavikust**“. Maailmas on nii mõndagi, mida me küll iga päev enda ümber näeme, kuid seletada ei oska, ning seepärast on tore, kui keegi neist ilma asjadest lugusid pajatab. Miks sai kunagi halli karva olnud lepatriinu endale erepunased tiivad? Miks kadusid dinosaurused? Kuidas hakati leiba valmistama? Kõigile neile küsimustele leiad vastuse Harri Jõgisalu uuest, kirjaniku 90. sünnipäevaks ilmunud raamatust, mis ilmus kirjastuse Faatum kaudu. Illustratsioonid lugudele tegi **Endla Tuutma**.

Seitsmeteistkümnendaastane seikleja fantaseerib

Edward Myersi raamat „**Jutuvestja**“ pajatab seitsmeteistkümnendaastase Jacki seiklustest – ja neid tuleb noorukil ette igal sammul. Kuigi tegu on muinaslugude jutustajaga, ei seisne Jacki töö raamatute lugemises ega sulega krabistamises, vaid morni kuninga ja selle alamate meelelahutamises, mis osutub mõnikord lausa eluohtlikuks. „**Jutuvestja**“ pole mudilastele mõeldud muinasjutt, vaid põnev seikluslugu, mis pajatab sõprusest, armastusest, pettumustest ja õnneotsimisest – kõigest sellest, mis on tähtis seitsmeteistkümnesele Jackile ja küllap ka niisama vanadele lugejatele. Raamatu tõlkisid **Rebekka Lotman** ja **Valner Valme** ning avaldas kirjastus **Varrak**.

Kuldsed ja igihaljad lastevärsid

Ellen Niidu suur luuleraamat „**Taeva võti**“ sisaldab meie lastekirjandusklassiku värse, millest paljusid teavad peast küllap praegused vanaemad-vanaisadki, ning mitmeid tema sõnadega laule – näiteks „Kurekella“ või „Tammeteru“ võiksid mõnedki pered lausa kooris laulda. Mahukas kogumikus leidub veel hulk Krõllilugusid ja lõbus ning vaimukas värssjutustus „Suur maalritöö“. „**Taeva võtme**“ piltide autor on teine meie lastekirjanduse suurkuju – **Edgar Valter**. Mõnusaks koguperelugemiseks sobiva luuleraamatu andis välja kirjastus **Tammerraamat**.

Et head haldjad sind hoiaksid

Kadri Hinrikuse jutustuse „**Et head haldjad sind hoiaksid**“ peategelased on kaksikud Tuule ja Uku – rõõmsad ja tegusad teise klassi lapsed, kelle elukäigus toimus hiljuti suur ja kurb muutus: ema surm. Isa küll hoolib lastest, kuid tal on raske toime tulla kõige sellega, mis varem oli olnud ema hooleks, ja tihti peab püüab ta oma muresid viinapudelisse uputada. Kaksikud peavad läbi ajama vaesemalt kui enamjagu nende klassikaaslastest, ning uue kooliga harjumine läheb esialgu üpris vaevaliselt. Kuid Tuule ja Uku on hakkajad lapsed, kes ei lase käsi rüppe. Kindlasti on ka lugejal huvitav nende seltsis tegutseda! Kirjastuse **Tammerraamat** ilmutatud raamatule joonistas pildid **Anu Kalm**.

Vahetunniks õue! Elukorraldus Kivimäe koolis on **loomulik**. Õuemeinekuks on **lihtne riietuda**, kuna välisriideid hoitakse koduklassis ja välisjalanõud on koridoris ukse taga. Vahetunniks viivadki jalad õue, kuna sinna on asja mitmel põhjusel. Esmalt selleks, et ennast tunnis istumise järel mehisemalt **liigutada**. (Foto 1 – ronimisredelid on osavate ja aktiivsete päralt). Et minna koolisööklaste või -raamatukokku, mis paiknevad teises õuepealses hoones, tuleb samuti alati **lipata üle kooliõue**. „Inspiratsiooniks” on õueteedele valge värviga maha märgitud arvukalt keksukaste (fotol koos Laura Jaanseniga).

Vahetunnimängude **top-5** ehk populaarsemad on: KULL (hargi-, plaksu- ja seinakull), „MERI ja MAA”, MÄDAMUNA, UKA-UKA, KEKS.

„**Aktiivne ja turvaline koolipäev**”. Kivimäe kool on üks neist 45-st Tallinna koolist, kes teeb kaasa sellenimelises Eesti-Soome ühisprojektis, et kahe riigi ühisel jõul-nõul „leiutada” vahetundidesse **võimalikult palju kehalist aktiivsust**. Vahetund võiks olla tõeliselt aktiivne vahepala – „**liikumisamps**” istumistundide leevenduseks! Kivimäe kooli suuremate klasside aktiivsemate laste seast on avastatud head **mängujuh**id, kes korraldavad vahetunnimänge väiksematele. Mängujuhi roheline särk on kaugelt äratuntav roheline leppemärk – mäng algab! (Foto 3 – mängujuh

id Laura Jaansen, Marianna Elisabeth Uibopuu, Victoria Oolo, huvijuht Ly Mälk.) Sedakorda mängitakse mängu nimega „**VÄRVI-POTT**”. On ostja, poemüüja ja värvipotid. Poemüüja määrab igale lapsele värvi. Tuleb ostja ja palub mingit värvi. Kui see värvipott on olemas, siis küsib ostja hinda (1 – 12) ning lööb need plaksudena müüja käele. Kui viimane plaks käib, siis hakkab värvipott kindlat trajektoori mööda ostja eest ära jooksmas. Ostja aga püüab värvipoti enne kätte saada, kui see tagasi poodi jõuab. Kui ostja saab värvipoti kätte, siis on värvipott uus ostja. Kui aga ei saa, siis määrab müüja värvipotile uue värvi.

KIVIMÄE PÕHIKOO LIS

Maire Sirel, tervisepsühholoog

Asukoht. Tallinna lõunapiiril paikneb **Nõmme** linnaosa ja just seal roheluse keskel **Kivimäe kool** asubki. Öpipere – umbes 300 last. Nõmme kohta tavatsetakse öelda – **metsalinn**. Tooni annavad uhked männid, kõrgudes üle „väikesekasvuliste” kodumajade, kus harilikult elabki vaid üks pere. Nõmme on ka **aedlinn**, kuna enamasti on igal majal oma **koduaed** lillepeenarde ja marjapõõsastega. Nõmmel elatakse kui maal! Sama sobib öelda ka Kivimäe koolis käimise kohta. Loomulik liikumisviis koolitee katmiseks on **jalgsi** või **jalgrattaga**.

Kivimäe kooli kaunis hoone kõrgub kodumajade-aedade keskel, omades ka ise koduaia sarnast ruumikat **kooliõueaeda** kui üht **liigirikast parkmetsa**, kus leidub mitu vahvat kuusikut, rohkesti pärnapuid ja ennäe imet! – kirsi- ja õunapuidki. Ka koolimaja ise on suursuguse **kodumaja** sarnane – kahekorruseline **puumaja**, olles terves Tallinnas omanäoline miljöö-väärtuslik haruldus.

Palju õnne, ilus kodune kool! 15. novembril saab Kivimäe kool **80 aastaseks** ja see on juubeldamist väärt sünnipäev! Koolimaja nimelt ehitati **1932.** aastal maineka Nõmme arhitekti **Friedrich Herbert Wendachi** projekti järgi.

Tähelepanu – UUDIS!
Tänapreemia kaastöö eest „Lahe vaheaeg” saavad **Kristina Jõgi** ja **Helina Rammul** Puurmani Gümnaasiumist.

**EESTI
KEELES!**

COLUMBIA PICTURES PRESENTS A SONY PICTURES ANIMATION FILM "HOTEL TRANSYLVANIA" ADAM SANDLER ANDY SAMBERG SELENA GOMEZ KEVIN JAMES FRAN DRESCHER STEVE BUSCEMI
 MOLLY SHANNON DAVID SPADE CECO GREEN JAMES AND SONY PICTURES IMAGWORKS INC. MUSIC BY LIZA RICHARDSON MARK MOTHERSBAUGH EXECUTIVE PRODUCERS ADAM SANDLER ROBERT SMIGEL ALLEN COVERT
 SCREENPLAY BY TODD DUPHAM AND DAN HAGEMAN AND DAN HAGEMAN & KEVIN HAGEMAN SCREENPLAY BY PETER BAYNHAM AND ROBERT SMIGEL PRODUCED BY MICHELLE MURROCCA DIRECTED BY BENNDY TARTAKOVSKY
 Sony Pictures Animation **Animation** SONY PICTURES ANIMATION **imageworks** SONY PICTURES ANIMATION **HotelT-Movie.net** **AMCNET 3D** **COLUMBIA PICTURES**

KINODES 19. OKTOOBRIST
3D-S

FEATURING THE NEW SINGLE "PROBLEM (THE MONSTER REMIX)" PERFORMED BY BECKY G FEATURING WILLEHAM

HEALAPS

Foto: Bulls Press

HOTELL TRANSILVANIA

ISEGI KOLLID VAJAVAD PUHKUST

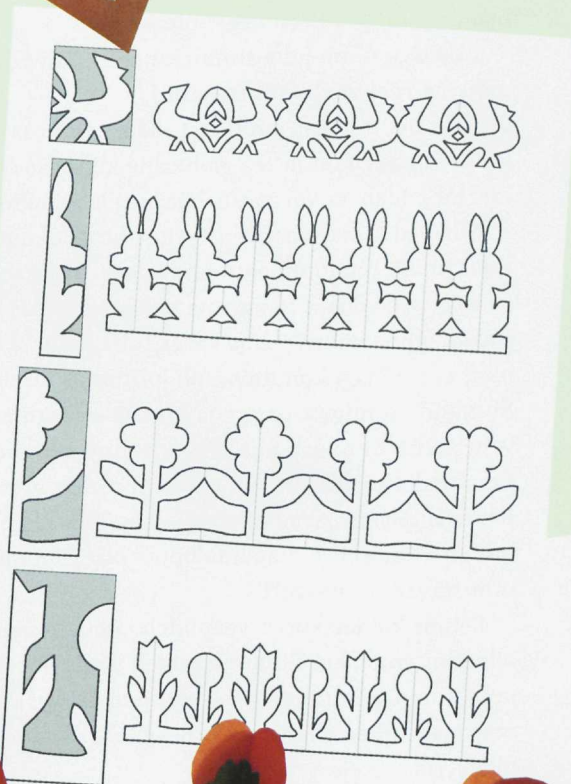

VOLDIK-KAUNISTUSI KLASSIÕHTUKS

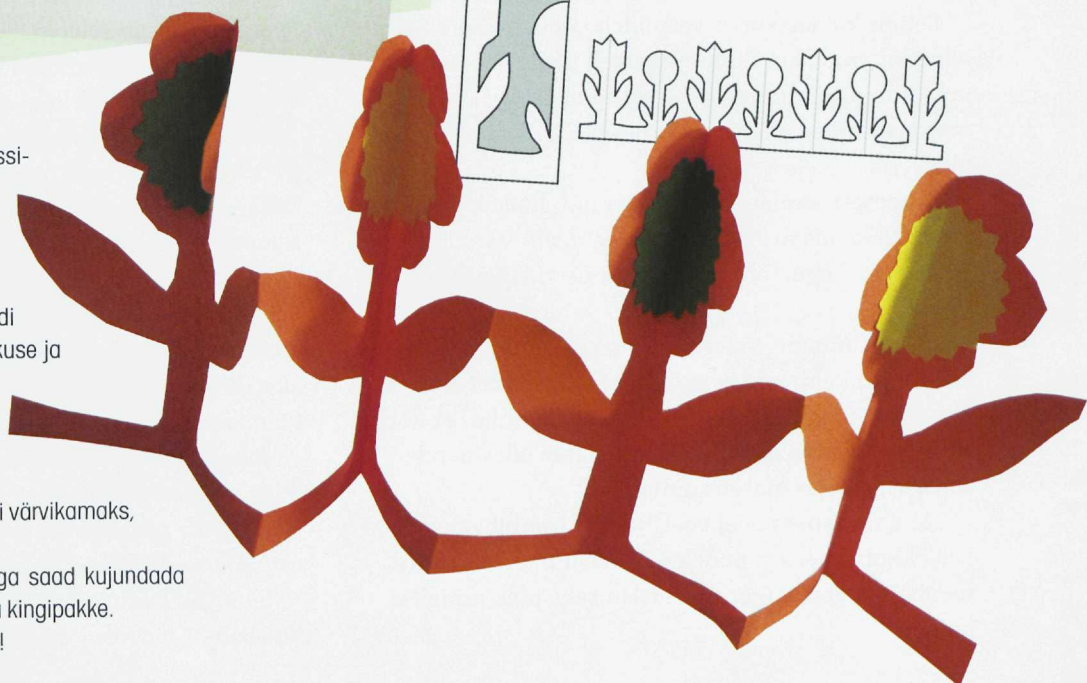
OSAVNÄPP

Lully Gustavson

Kui plaanis on korraldada lahe klassiõhtu ja ruumidega eriti laiutada ei saa, siis ei maksa veel nina norgu lasta. Ruumi klassiõhtuks saad hästi lihtsalt kujundada voldik-kaunistuste abil. Selleks voldi minu näidiste eeskujul vajaliku pikkuse ja laiusega pabeririba kokku, joonista sellele kas lill või loom või lind... ja lõika välja. Sa saad korraga terve rea huvitavaid kujundeid, mis muudavad peoruumi värvikamaks, lõbusamaks.

Selliste väikeste voldik-kaunistustega saad kujundada ka kaarte, ümbrikke, kirjapabereid ja kingipakke. Soovin sulle sisukaid klassiõhtuid!

JÄÄAEG KLASSIRUUMIS

Mustkunstnik **Ande**

Trikk

Oktoobrikuuga muutusid öökülmad juba sagedaseks. Pea igal hommikul kattis teid ja tänavaid õhuke jääkirm. Kooli minnes oli küll lõbus porilompidel jään löhkuda, aga hommikud olid juba nii külmad, et isegi mõte mõnest peatusest kooliteel ajas külmavärinad peale.

Nii kiirustasidki lapsed kinnastesse-sallidesse-joppidesse mähitult otseteed kooli. Ehmund puristas klassi astudes: „Brr, kui külm!”

„Ära põe,” hõikas Neve Rever, „varsti tuleb jääaeg ja maailma lõpp, siis on veel külmem.”

„Jääaeg 4” on juba ammu kinodes,” oli Ehmundi mõistus veel veidi külmavõetud.

„Ega ma mingist multikast räägi,” nähvas Neve Rever, „praegu on ju see globaalne kliimasoojenemine, mis tähendab, et varsti tuleb jääaeg ja maailmalõpp ka!”

Mitmed klassikaaslased toetasid tüdruku arvamust ja mida enam Ehmundi ajurakud soojas klassiruumis üles sulasid, seda enam ta kartma hakkas. Kuidas kliima soojenemine külma jääaja kaasa tuua saab, ta ei mõistnud, aga midagi kohutavat oli juhtumas kindlasti. Ehmund oli niigi väga arg ja klassikaaslaste jutu peale vajus ta näost täiesti ära. See ei jäänud märkamata Lembitule, kes lausus rahustavalt: „Ära muretse, Neve Rever ja teised ajavad lihtsalt jama. Meie eluajal ei tule mingit jääaega ega maailmalõppu. Näe, võta üks lonks rahustavat suhkruvett.”

Lemps kookis kotist veepudeli ja ulatas selle Ehmundile. Ent enne, kui Ehmund pudeli järele haarata jõudis, juhtus midagi kummalist – vesi pudelis vesi hakkas otse laste silme all jäätuma. Peagi oligi vee asemel puhas jää.

Esimesest ehmatuses üle saanud, hõikas Neve Rever: „No mis ma ütlesin, jääaeg tuleb! Varsti on kogu Potiste, ei, kogu Tallinn, ei, kogu Eesti... kogu maailm jää all!”

„Ei tule mingit jääaega,” rahustas Lembit, „väljas on lihtsalt nii külm, et veepudel jäätus kooliteel ära.”

Kuid kõik lapsed olid oma silmaga näinud, et kotist välja võttes oli pudelis vesi, mis jäätus alles nende silme all, soojas klassiruumis.

„Mul on teine pudel veel,” võttis Lembit rahustaval häälel kotist teisegi pudeli. „Ja nagu näete, on siin tõepoolest vesi, nii et muretsemiseks pole mingitki põhjust.”

Avanud pudeli ja leidnud klassiruumist klaasi, hakkas Lemps vett klaasi valama. Ent kohemaid, kui vesi klaasi põhja puudutas, muutus see laste silme all jääks.

Nüüd muutusid kõik juba üsna murelikuks ning tormasid garderoobi kinnaste ja mütside järele. Soojalt riidesse mähitult, leidsid nad klassiruumist eest muheleva Lembitu.

„Võite kindad ära võtta,” naeris Lembit, „ei tule täna mingit jääaega. See oli tegelikult trikk. Kas tahate teada, kuidas ma seda tegin?”

Kuidas Lembit seda tegi?

Selle triki saladuseks on selline nähtus nagu vee allajahutamine. See tähendab, et vee temperatuur viiakse madalamaks kui on tema jäätumistemperatuur.

Selle jaoks pani Lembit avamata destilleeritud vee pudeli umbes kaheks tunniks külmkappi. Täpne aeg, kui kaua vesi külmkapis peab olema, sõltub külmkapi temperatuurist.

Et saada teada, millal vesi on allajahtunud, võid koos destilleeritud veega panna külmkappi ka pudeli tavalise kraaniveega. Kui see jäätub, ongi destilleeritud vesi allajahtunud. Liiga kauaks ei tohi ka destilleeritud vett külmkappi jätta, muidu see jäätub samas.

Allajahtunud vee pudeliga tuleb olla väga ettevaatlik – iga väiksegi häirimine kutsub esile vee jäätumise. Nii näiteks piisabki vee jäätamiseks pudeli loksutamisest või vee pudelist välja valamisest.

Silme all jäätuva vee efekti võid näha, kui otsid YouTubest videosid märksõnaga „supercooled water”.

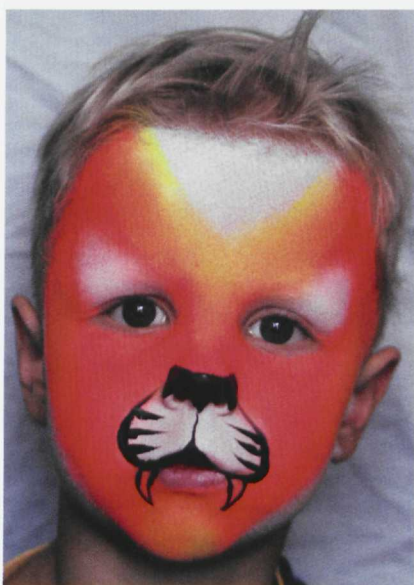
Võta švamm, tee niiskeks ja hõõru valge värviga kokku. Nüüd kanna värv tupsutavate liigutustega pildil näidatud kohtadele.

Võta švammile oranži värvi ja kata kogu ülejäänud nägu.

Tee švamm kollase värviga kokku ja toonita natuke otsaesist ning lõuaotsa. Selline väike värvivarjundi lisamine muudab maalingu kirevamaks ja ruumilisemaks.

Võta peenike pintsel ja tee musta värviga kokku. Joonista tiigrile mook, ninaots ja kihvad.

Jätka musta värviga tiigri triibutamist.

Loputa pintsel ja võta lillat värvi, mida kannu huultele. Loputa pintsel uuesti ning tee kokku valge värviga. Sellega värvi ära kihvad ning lisa mustadele joontele natuke täpikesi. Valmis!

Triibuline staar

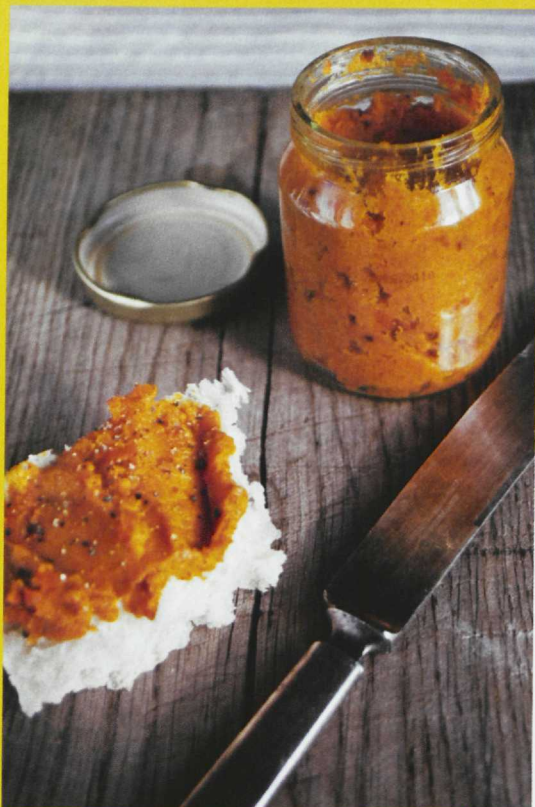
Iris Müntel

Koolil on juba täiskäik sees ning näiteringid valmistuvad hoogsalt tulevasteks etendusteks. Usutavasti on paljudes näidendites esindatud ka loomariigi tegelasi, mistõttu püüangi trupi loomeprotsessi natuke kergendada. Järjepidev ajakirja lugeja ehk mäletab, et kunagi olen juba tiigri maalimist õpetanud. Tegelikult on nii, et ühte looma võib kujutada mitut erinevat moodi. Tähelepanelik Hea Lapse sõber mäletab ka seda, et varem õpetatud tiiger sai tehtud pisikesele tüdrukule, nüüd esindab karvast neljakäpelist hoopis suurem poisslaps. Seekord olen maalingu juures kasutanud natuke teistsuguseid värve. Ka piltidelt on näha, et tegu on eriti kireva oranži ja kollasega. See on tingitud sellest, et need värvid reageerivad UV valguse käes, mistõttu kumavad nad väga erksalt ka tavalises päevavalguses. Eriti kihvtiks muutub maaling aga pimedates, UV-valgusega valgustatud ruumides.

Sandra Vungi retseptid ja fotod

Seda on ehk raske uskuda, aga minu lemmikaastaeg on sügis. Ta ei ole seda kogu aeg olnud, aga viimased aastad olen just sügist väga ootama hakanud. Need võrratud värvid ja karge õhk! Seekord pakun teile kokkamiseks eriti ilusa värviga võileivamäärde ning ühe minu jaoks nostalgilise kastme. Mõnusat katsetamist!

KOKKA ISE!

Ahjuporgandi-küüslaugumääre

Ahjust tulid lausa imelised lõhnad, kui ma seda toitu valmistasin. See valmib küllaltki kaua (ligi tund) ja seda saab ka suhteliselt vähe, kuid maitse on kindlasti ootamist väärt. Küüslauk ja porgand sobivad siin roas suurepäraselt kokku. Määre sobib väga hästi näiteks röstleiva peale ning küüslauk on külmal ajal tervisele lausa kohustuslik.

- 5 porgandit
- 5 - 6 küüslauguküünt
- soola, pipart
- õli
- 50 ml vett

Koori ja tükelda porgandid ratasteks ning aseta rattad ahjuvormi (sobib näiteks keeksi- või leivavorm) koos kooritud küüslauguküüntega, natukese soola ja pipra, mõne supilusikatäie õli ja vähesese veega. Sega kõik korralikult läbi ning küpseta porgandeid ja küüslauke ligi tund aega 200 kraadi juures, kuni porgandid on pehmed. Seejärel vala ahjus valminud köögiviljad kaussi ning töötle saumikseriga ühtlaseks määreks. Säilita väikeses purgis külmkapis.

Sibula-tomatikaste

See on minu jaoks üks küllaltki nostalgiline toit. Nimelt kui mina ja mu lapsepõlvõbranna Annaliisa väikesed olime ja parajasti suurest mängimisest väga näljaseks läksime, siis suundusime Annaliisa imearmsasse väikesesse katusekorterisse ning tavaliselt söime kiirnuudleid ja vaatasime sarja „Hallo, Onkel Doc“. Siis tegin seda ülliltsat ja maitavat sibula-tomati-jahukastet, mida Anna ikka kiitis. Siia maani maitseb hea. NB! Sibula võib soovi korral ka ära jätta.

- 2 sibulat
- 3 tomatit
- 400 ml vett
- paar spl õli
- pool spl köögiviljapuljongipulbrit
- natuke pipart
- 2 spl nisujahu + 8 spl vett
- 2 spl sojakastet
- (maitserohelist)

Kuumuta pannil õli ning prae sibulatükke, kuni need klaasjaks muutuvad. Seejärel lisa tükeldatud tomatid ja prae veel minut. Lisa vesi, puljongipulber, natuke pipart ja sojakaste. Keeda paar minutit. Siis lisa kiirelt segades jahu-vee segu ning keeda veel mõni minut. Soovi korral lisa lõpus natuke maitserohelist. Serveeri näiteks keedukartulitega (meie tegime kartulid taldrikul alati kahvliga enne puruks ja siis valasime kastme peale).

				sent	Läti pealinn	lihvitud teemandid	Ita Ever	kusagil olla, paikneda
				riik Euroopas				
				Buenos... Argentiina pealinn				
				Rooma number 52			hobuse- raua- kujuline täht	
				inimese keha- osad				
				Ärni kuker- pall	Janno vana- aegne relv		aasta Viru- Nigula	
otsust tegema	Oskar ... Purje jalgpallur	200	tee linnas Toomas Uba					erinemine, eri- sugusus
peene- tundelisuus, delikaatus								
merekala, millest tehakse konserve							Raul gramm	
tonn				Ewert Sundja aktuse- saal	...kelts ...haljas ...liikur ...Arder luuletaja			
paha tuju, meelehärm, äng	akrobaa- tilised hüpped						Nord pelgupaik, peidupaik	
sekund	algul							
palk; maksa				mega- tonn Eesti		2. noot ... Zeppelin ansambel		
üks eesti keele kääne								
sete veekogu põhjas				Ülle rõnga- kujuline täht	korda- minek aar			
terri- toorium, piirkond			tugev hoop					

PISIKE OKTOBRIIN

Lembitu mõistatus

#42
09.2012

Lembitu õde Keit töötas suvel ettekandjana.

Tubli töötajana teenis ta igal õhtul parajalt jootraha, sellest suure osa müntides.

Kuna Lempis oli Keiti mitmeid kordi oma mustkunstialaste teadmistega aidanud, otsustas õde osa oma teenistusest ka vennaga jagada.

"Ma annan sulle igal õhtul oma jootrahast nii palju münte, kui su tühja hoiupörsasse panna saab," lubas ta Lempsile.

Kuigi algul tundus see väga helde lubadusena, selgus peagi, et Keit vedas Lembitut peenelt ninast. Kuidas?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et kauboi hobuse nimeks oli Reede. Nii linna kui ka paari päeva pärast sealt ära ratsutas ta tõepoolest Reedel - see tähendab, Reede seljas.

Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

www.MaagilineMaailm.net

A
CB

1. 27. oktoobril tähistatakse rahvusvahelist

- a) lastekaitsepäeva
- b) nukkude päeva
- c) kaisukarude päeva

A
CB

2. Kopenhaageni Eesti Pühapäevakool tegutseb

- a) esimest aastat
- b) üheteistkümnendat aastat
- c) sajandat aastat

A
CB

3. Praegu Tallinna Loomaaias elava isase jääkaru nimi on

- a) Franz
- b) West
- c) Nord

A
CB

4. Hallpea-rähnide lemmiktoiduks on

- a) sipelgad
- b) ämblikud
- c) päevalilleseemned

A
CB

5. Chrysler Buildingul on korruseid

- a) 177
- b) 17
- c) 77

A
CB

6. Ansambel The Animals loodi

- a) USAs
- b) Inglismaal
- c) Iirimaa

A
CB

7. Tallinna Teletorni maskott sai nimeks

- a) Topi
- b) Villi
- c) Eti

Leiutas ja pani kokku **Jüri Pae**

MIDA KEEGI JOOB?

Bussijänes – porgandimahla
 Jahimees – hundijalavett
 Usklik – pastoriseeritud piima
 Loodusesõber – metsakohinat
 Piirivalvur – piiritust
 Ehitaja – segu.
 Sibi – igasugust solki
 Teletöötaja – eetrit
 Ilueedi – odekolonn
 Vang – lahtist õlut
 Põllumees – peeti
 Ohvitser – viietärnilist konjakit
 Sadamatöötaja – portveini
 Lendur – Red Bull
 Kalamees – korgijooki
 Pruutneitsi – kurejooki
 Raamatukoi – koirohuteed

SÕNASÄDEMEID SPORDIKOMMEN- TAARIDEST

Lööja sai palli oma sõbralt poolkaitsjalt.
 Muuseas on nad abielus.
 Kohtunik vaikib. Isegi mina kuulen seda.
 Vaatamata ilusale ilmale, jäid paljud
 jalgpallisõbrad koju vihma ootama.
 Sakslased on palliga, antud juhul prantslased.
 Rootsi treener nutab rõõmust. Ei, siiski
 on keegi oma mängijatest talle sõrmega
 silma torganud.
 Ilusa söödu sai meie jalgpallur austerlaselt.
 Meie omad poleks nii ilusat söötu andnud.
 Tal on väga head jalad. Ta võib nendega
 liikuda nii paremale kui ka vasakule.
 Armee jalgpallurid mängivad sinistes
 pükstes ja punastes kinnastes.

NAERU-USS

*

„Juku, moodusta käskiv kõneviis sõnast „minema!“
palub õpetaja.

Juku laiutab käsi: „Ma ei oska, õpetaja.“

Õpetaja aitab: „Tuleta meelde, Juku: mine, mine...“

„Aitäh, õpetaja! Kohe lähen!“ rõõmustab Juku ja läheb klassist välja.

*

„Tuletame meelde, õpilased, et omadussõnadest saab moodustada alg-, kesk- ja ülivõrde,“ lausub emakeele õpetaja. „Näiteks terve – tervem – kõige tervem ehk terveim. Juku, moodusta nüüd kesk- ja ülivõrre sõnast „haige“!“

Juku teatab pikemalt mõtlemata: „Haige – haigem – kõige haigem ehk kadunuke!“

*

„Juku, kelleks sa tahaksid suureks saades hakata?“
„Lauljaks! Olen laulmisega juba praegu päris korralikult teeninud!“

„Kuidas? Kas võitsid mingi suuremat sorti laulu- võistluse?“

„Seda veel mitte – aga tarvitseb mul kodus ainult veerand tundi laulda, kui isa annab mulle vähemasti viiskümmend senti, et ma vait jääksin.“

*

„Juku, miks su kirjand sarnaneb sõnasõnalt pinginaabri omale?“ küsib õpetaja.

„Eks vist sellepärast, et meil on sama õpetaja!“ arwab Juku.

*

„Juku, miks sa jälle said kontrollitöö eest kahe?“
kurjustab ema.

„Puudumise tõttu!“ teatab Juku.

„Aga eile sa ju ei puudunud?“ imestab ema.

„Mina mitte, aga pinginaaber puudus!“

*

„Juku, kas ma näen õigesti: sa pesed sokke hamba-
harjaga!“ ehmub ema.

„Jah – siis ei tule neisse auke!“ kiidab Juku.

*

Mis juhtub siis, kui leiad koolis, et salatisse on sattunud kapsausse?

Mis muud, kui et tunned varsti kõhus liblikaid!

*

Mida see tähendab, kui must kass läheb üle tee?
See tähendab, et kassil oli teisel pool teed asjaajamisi.

*

Miks draakonid sülgavad tuld?
Sellepärast, et neil pole ei tuletikke ega ka välgumihklit.

*

Miks lohemaod lendavad üle mere?
Sellepärast, et laevasõit teeb neid merehaigeks.

*

Mida tuleb teha, kui ei taha olla draakonite, lõvide,
elefantide ja hobuste hulgas?
Tuleb karussellilt maha ronida.

*

Miks hobusele antakse heinu nina ette?
Sellepärast, et tagapoolel puuduvad tal
hambad.

*

Mida ütles hobune sebra pilti nähes?
„Ma ei teadnudki, et meie suguvõsas on
keegi vangi sattunud!“

Foto: Tallinna Teletorn

Tallinna Teletorni maskott sai nimeks Eti

Tänavu juunis kutsus Tallinna Teletorn kõiki üles pakkuma nime Martin Pedaniku loodud Teletorni maskotile, kelleks on roheline suurte silmadega sõbralik tulnukas. Nimesid sai pakkuda Teletorni Facebookis, kodulehel või jätta kiri Teletorni postikasti. Kokku laekus nimesid tuhatkond. Võidunimi valiti välja 1. septembril Teletorni kollektiivi poolt.

Võidunime **Eti** pakkus maskotile **Traugott Läänmäe**, kes saab auhinna ekskursiooni Teletornis ning kaasa võtta 10 sõpra. Loomulikult on giidiks Eti isiklikult. Lapsed aga saavad Etiga kohtuda sügisel algavates uutes ja huvitavates kooliprogrammides, samuti saab teletornis pidada sünnipäevapidusid. Kooliprogrammid leiad siit: <http://www.teletorn.ee/et/koolidele> Sünnipäevaprogrammi siit: <http://www.teletorn.ee/et/lastele>

Midrimaale etlema!

Tapa Vallavalitsus, Tapa Linnaraamatukogu ja Tapa Valla Kirjandusklubi koostöös Tapa Gümnaasiumiga kutsuvad osa võtma üleriigilisest laste etlusvõistlusest „Ellen Niiduga Midrimaal“. Seekord tähistame kuninglikult Ellen Niidu kaheksakümne viiendat sünnipäeva.

Ootame maakondlike voorude parimaid esmaspäeval, **18. märtsil 2013 kell 10.30**

Tapa Gümnaasiumisse (Pargi 12).

Võistlusjuhend ja teave Tapa Linnaraamatukogu kodulehel <http://www.tapa.lib.ee/uudised>.

Eelmiste konkursside tulemused ja pildid leiate samalt kodulehelt. Lisainfo

Mae Miit: 323 2085 või Ere Käärmaa 5648 6087, e-mail: [midrimaa \[at\] tapa.lib.ee](mailto:midrimaa[at]tapa.lib.ee)

KUMU ootab lapsi kukesamme tegema!

UUDISED

Iga kuu esimesel pühapäeval kell 12.00–13.00 on 5–11aastased lapsed koos vanematega oodatud tutvumisretkele Kumus.

Kukesammud on programm, kus iga kord räägitakse mõnest eriti toredast kunstiteosest. Liigutakse üheskoos näitusesaalides – vaadatakse, arutatakse ja tehakse ka ise natuke kunsti.

Osalemine muuseumipiletiga.

Programm toimuvad alates oktoobrist 2011, välja arvatud muuseumi suletud päevadel.

Pühapäeval, 7. oktoobril kell 12.00

Hooaja esimene Kukesamm kannab nime „Ring. Ruut. Kolmnurk“. Need on väga olulised kujundid, mida üheskoos näitusele otsima läheme. Otsides leiame palju muudki, sest seekord on vaatajatele abiks föeline spikker.

Näituselt tulles saavadki kõik programmis osalejad seda katsetada ning luua magnetseinale liikuvate kujunditega uue kunstiteose.

Perepäev toimub näitusel „Geomeetiline inimene. Eesti kunstnikkude rühm ja 1920.-1930. aastate kunstiuuendus“

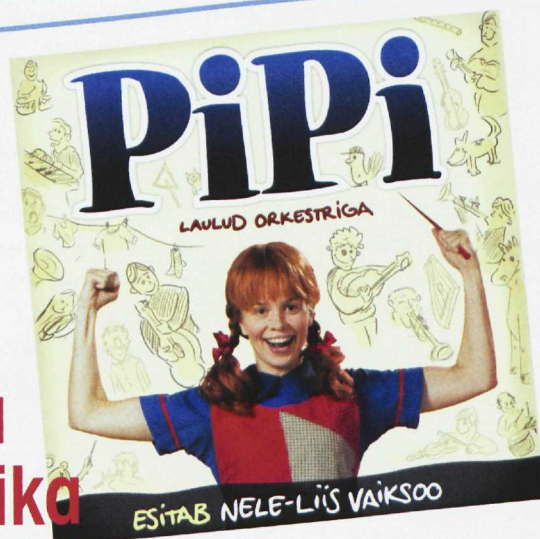
Pühapäeval, 4. novembril kell 12.00

Sellel pühapäeval ootame muuseumisse peresid, kellele meeldivad põnevad või lihtsalt ilusad rõivad. Programm „Teeme Kumu moodi“ on teine Kukesamm, mis astub sisse uuele näitusele

„Mood ja külm sõda“

Vaadatakse ilusaid lillelisi kleidimustreid, käiakse õhulistest moemullides ja saadakse teada, mis oli seljas kosmonautidel.

Programmi lõpetab loovtöö, kus lapsed saavad luua uusi kangamustreid Kumu moodi.

Pipi ja muusika sõpradele!

Ilmunud on uus CD „PiPi“, kus **Ülo Vinteri** loodud lustlike laulude esitaja on **Nele-Liis Vaiksoo** koos noorteorkestriga Reaalmažoor.

Plaat, millel on 32 lugu, sealhulgas 14 fonogrammi, viib kuulaja Pipi põnevasse maailma. Kaasas on ka laulude sõnad. Plaat sobib suurepäraselt kaasa laulmiseks, harjutamiseks, tantsude loomiseks, näidendite lavastamiseks ja lihtsalt heaks meelelahutuseks.

Lugude nimekirjaga saab tutvuda www.pipi.ee

Jõgeva Gümnaasiumi 5a klassilt

FERRARI LUGU

Elas kord auto nimega Ferrari. Ta oli väga kallis ja kaunis. Ta elas ühes autopoes, kus müüdi ka teisi autosid, aga palju odavamaid. Ferrari oli väga uhke ja ülbe auto. Ta narris tihti teisi autosid, mis olid tegelikult väga ilusad ja kaunid, aga lihtsalt odavad. Ükskord tulid üks naine ja mees endale autot ostma ja valisid välja kolm autot: Ferrari, Audi ja Peugeot. Nad mõtlesid ja mõtlesid, millist autot osta. Kõik olid ilusad. Ferrari mõtles, et kindla peale olen mina see, kes ostetakse, sest ta oli enda arvates kõige ilusam ja kenam. Kui aga ostjad autode hinnakirja nägid, olid nad kindlad, et nemad Ferrarit osta ei saa. Lõpuks väljusid ostjad Audiga, sest see oli ilus ja odav. Veel kaua läks aega, enne kui Ferrari mõistis, et kõige tähtsam ei olegi välimus.

Peeter Luga

ARVUTI

Kord kaua aega tagasi leiutati arvuti. Algul oli ta mõeldud arvutimängude mängimiseks, kuid tuli välja, et ta on veel targem. Niisiis hakkas ta inimesi õpetama, inimesed õppisid asju, mida nad iial ei oleks teadnud. Arvutil oli alati hea meel inimesi õpetada, kuid vahepeal väsis arvuti nii ära, et pani ennast puhkerezhiimile. Aastad läksid, arvuti oli juba vana ja aeglane. Inimesed olid vanast arvutist nii tüdinunud, et otsustasid uue

arvuti osta. Nii nad tegidki. Uus arvuti pandi lauale ja vana tassiti nurka. Aga uus arvuti tegi vanale alati ilusa naerutuse ja käis igal öösel tal külas. Vana röömistas väga, et temast ka keegi hoolib ja kui nad ikka veel elus on, siis kükitavad nad koos kuskil nurgas.

Brigita Ottson

LAISK LENNUK SUSANNE

Kunagi ammu aega tagasi elas üks laisk lennuk, kes ei tahtnud üldse lennata. Ühel päeval võttis lennuk kätte ja mõtles: „Mina enam ei lenda. Mis siis, on see töö või mitte!” Lennuk läks oma koju ja vedeles ainult maas. Järsku keegi koputas: „Lennuk Susanne, ärka üles! Meie töö ootab.” Väike mehike koputas tundide viisi, kuid lõpuks läks ära. Lennuk märkas, et ta peab värsket õhku hingama. Kui ta õue läks, tundis ta imehead ja magusat lõhna. Ta vaatas maha ja nägi kahteist ilusat lille. Ta võttis kolm lille ja viis need vaasi. Susannel hakkas kohe parem ja siis ilmus välja võlur. Susanne tahtis peitu puggeda, aga oli juba hilja. Võlur vaatas talle silma ja lausus: „Kuule, sina, kes lubas võtta minu lille?” „Ma vaatasin lihtsalt, et need sobivad imeliselt minu koju,” lausus lennuk. „Olgu, teeme diili. Sa saad need lilled, kuid vastutasuks pead minema tööle,” ütles võlur. „No olgu siis,” lausus lennuk rahulolevalt. Ja kui nad veel surnud pole, siis lendab lennuk nüüd röömsalt ja saab rohkem raha.

Liisbeth Kesamaa

NUTTEV TELEKAS

Kunagi ammu tehti uus telekas. See telekas näitas naljakaid multikaid ja filme. Kui inimesed vajutasid ekraani kõrval olevast nuppu, hakkas telekas näitama kurbi lugusid. Telekas hakkas ise nutma kurbade asjade üle. Inimesed vajutasid nii palju valet nuppu, et telekas nuttis ennast elektrist tühjaks. Kuna ta oli ainuke, ehitati palju rohkem uusi juurde. Inimesed aga olid nüüd ettevaatlikumad. Kui uued telekad ennast tühjaks pole nutnud, siis on inimesed nupu vajutamise ära õppinud.

Kaitel Raik

MUINASJUTT AUTOST

Oli kord auto nimega Volkswagen. Ta oli üks maailma kiirematest autodest. Ta oli võitnud paljusid autosid ja võistlusi. Ühel päeval tuli tema juurde üks uus võidusõiduauto. Uustulnuk tuli kihutajat välja kutsuma. Volkswagen nõustus väljakutsega. Nad suundusid stardijoone poole, aga tee peal ütles auto: „Kui mina võidan, saan ma sinu koha endale.” „Aga kui mina võidan?” küsis Volkswagen. „Siis ma kaon su silmist igaveseks,” ütles uustulnuk. Käis pauk ja mõlemad autod kimasid nii mis jaksasid. Sõidu ajal ütles vanem auto, et tal on kaksteist meistriliiga kulda ja teine ei võida teda iial. Seepeale uustulnuk lausus: „Aga ära iial ütle iial,” ja rammis Volkswageni kraavi ning uus auto võitis võistluse. Uuest sai maailma kõige kardetum ralliauto ja talle anti nimeks Must Piisk. Siis tulid maailma kõik autod kokku viimaseks võistluseks. See võistlus määras ühe auto maailmameistriks. Must Piisk vaatas kõik oma vastased üle ja viimases reas seisis vana legend Volkswagen enda uues keros ja valmis kättemaksuks. Nad hakkasid sõitma ja kõik autod kimasid nii, mis jaksasid. Must Piisk rammis kõik teised autod kraavi, aga samal ajal kihutas Volkswagen nende eest ära ja võitis maailmameistrivõistlused. Sellest ajast saati on Volkswagen üks kõige paremaid autosid üldse.

Egert Õim

UUS JA VANA AUTO

Kaua aega tagasi elasid kord uus ja vana auto. Nad töötasid koos veoautodena. Uus auto ei tahtnud üldse vedada, sest ta arvas, et see rikub tema ilusa uue rüü ära. Vana auto aga tegi hästi palju tööd, et saada palju palka. Selle eest tahtis ta endalegi uut rüüd osta. Sellega läks autol päris kaua aega ja ikka veel ei ole nad palka saanud. Nende direktor on ju karu! Aga karu magab talveund ja nende autode tööpäev algas talvel. Kui

kevad jõudis, ärkas karu ja märkas, et vana auto pole veel palka saanud. Siis andis karu vanale autole palga ja vana auto sai ka endale uue rüü. Pärast seda said nad uue autoga sõbraks ja olid koos igal pool. Nii elasid nad veel kaua.

Karolin Kastan

APPLE'1 IPHONE JA IPAD

Elasid kord iphone ja ipad. Nad tülitsevad peaaegu iga päev ja vaidlesid, kes on parem, kellel on rohkem mängu ja keda saab paremini kaasas kanda. Kuid siis ütles ühel päeval ipad. „See ei ole normaalne, et me iga päev vaidleme!” Telefon vastas selle peale, et võib olla tõesti, aga kuidas siis ära leppida? Iphone vastas: „Tegelikult on meil neid asju ju sama palju!” Ja nii nad leppisidki ära ja kui nad surnud pole, on nad igavesti sõbrad.

Britta Kasela

HELIKOPTER DOORA

Kunagi väga ammu aega tagasi elas üks helikopter Doora. Ta oli väga üksildane ja kurb, sest tal polnud sõpru. Doora mõtles alati, et läheb naabritele külla ja hakkab nendega sõbraks, aga ta ei julgenud, sest need näisid väga õelad ja kurjad. Aga ühel päeval võttis Doora ennast kokku ja läks naabritele külla. Need võtsid teda väga kenasti vastu ja küpsetasid talle isegi koogi. Doorale tundus, et nad polegi nii kurjad, vaid hoopis lahked. Nii nad saidki sõpradeks ja Doora hakkas neil iga päev külas käima. Aga ühel päeval tulid nad ise Doorale külla ja neil oli kaasas sama kook, mis alati. See tundus Doorale miskipärast kahtlane. Ta palus neil koos temaga jalutama tulla ja nad läksid sinna, kus kasvas Doora õnnelill. Sellel oli seitse õit, kuid üks õis oli maha kukkunud ning Doorale tundus ka see kahtlane. Siis mõtles Doora, et läheks õige kooki sööma. Teised olid nõus ja nad läksidki koju. Koju jõudes sõid nad kooki ja naabrid olid nii lahked, et tõstsid talle ise tüki. Pärast selle söömist muutus helikopter arvutiks ja ta oli siis nagu koletis. Naabrid naersid tema üle. Kuid õnneks oli Dooral sõber võlulill! Ta tormas kohe selle juurde ja nägi, et maha oli kukkunud kaks õit. Ta proovis neid tagasi panna ja kui see tal õnnestus, siis muutus ta jälle normaalseks helikopteriks. Ta tõttas kohe koju ja nägi, et naabrid olid siiski tavalised helikopterid. Ta sai nüüd teada nende nimed ja kui nad veel surnud pole, on nad siiani sõbrad.

Birgit Kasela

KRIS & TOMMI

Pärast vahejuhtumit eksinud kaasreisijaga on laeval kõik pealtnäha vaikne...

Ometi ei tule Tommil und ja ta otsustab laevas veidi ringi vaadata

Kõik reisijad tunduvad olevat magama läinud

...äkki aga näeb Tommi, kuidas mees, kes nende kajutisse oli eksinud...

...klaarib arveid mingi teise mehega. "Sa ütlesid, et see seal on professori kajut, aga seal olid hoopis lõmpakad!" karjub ta vihaseilt.

Erutusest on poiss ettevaatamatuks muutunud ja ta ponksab jalaga vastu raudseina.

Sellest piisab kurjami tähelepanu tõmbamiseks...

Ta jätab teise mehe peksmise sennapaika ja teeb kähku minekut.

Tommi läheb pääsenud mehe juurde ja pakub talle abi. Võõras ei kosta selle peale midagi

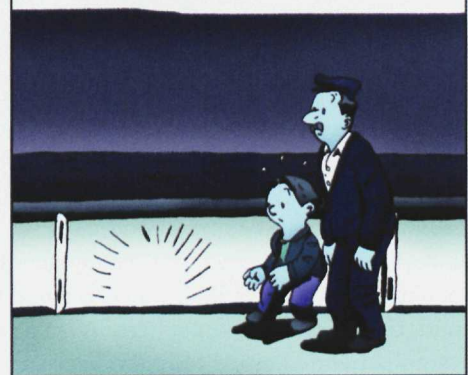
Sellegi poolest otsustab Tommi kiiresti abi otsida.

Ta leiab ühe meeskonnaliikme ja juhatab ta sinna, kuhu peksta saanud mees oli jäänud

Kui nad aga kohale jõuavad, on mees kadunud nagu tina tuhka.

Järgneb...

Thomas Scheiße

KINOÜLDISED

KOLLIDE KENA PEIDUPAIK

Igäühel meist on peidupaik maailma eest, kuhu jõudes tunned alati, kuidas kõik mured kaos kaovad või muutuvad vähemalt poole pisemaks. Uskuge või mitte, aga samasugust varjupaika ihkavad ka kollid, tondid, kolestised, lummutised, vaimud, vampiirid ja teised taolised olendid, kellele meie maailmas kuigi soosivalt ei vaadata. Ning just sellele seltskonnale ongi kurikuulus krahv Dracula loonud „Hotell Transilvaania” nime kandva uhke puhkepaiga, mis on tavaliste inimeste silma eest kenasti ära peidetud.

Ent vaesel Draculal pole aimugi, mis teda ees ootab. Nimelt satub ühel heal päeval, kõigest mõni päev enne tema tütrekese sünnipäevapidu lossi juhuslikult üks... oh õudust! – inimene. Ning mis veelgi hullem, see

tüütu sissetungija hakkab Dracula tütrekesele Mavisele meeldima! Nagu isegi arvata võite, ei tule sellest midagi muud kui hulgaliselt sekeldusi, arusaamatusi ja lihtsalt paksu pahandust. Rohkem filmi sisust ei räägi, kiidaksin hoopis seda, kui väga tasemel tegijad on eestikeelses versioonis tegelastele oma hääle kinkinud. Nendeks on Ott Sepp, Marilyn Jurman, Märt Avandi, Anu Lamp, Päärü Oja, Maire Aunaste, Tarvo Krall, Taavi Eelmaa ja paljud teised.

Novembrikuus ootab kinosõpru midagi õige magusat, sest ekraanile jõuab... aga sellest juba järgmisel korral. Kohtumiseni kinos!

Kinokuju

Nimi: Mihkel Veski
Vanus: 18
Kool: Rakvere
Gümnaasium
Hobi: väitlemine
Elukoht: Rakvere

NOORMEES, KES OSKAB AEGA KASUTADA

Seekord vestleme Virumaa noormehe Mihkel Veskiga, kelle suureks hobiks on väitlemine. Peale selle, et ta ise väitleb, on ta oma koolis väitlusringi juhendaja ning lisaks sellele Mihkel veel paljude lahedate asjadega.

Mihkel, ütle, mis on väitlemine?

Väitlemine on argumenteeritud vaidlus. See on vaidlus, mille puhul ei võida mitte see, kellel on kõige valjem hääl, vaid see, kellel on tugevam argument.

Kuidas tuli idee väitlusringi teha?

Idee väitlusringi teha tuli sellest, et ma osalesin üritusel nimega Mudel Euroopa Parlament. Mitmed Tartu sessioonil osalejad rääkisid seal uhkelt nende koolides tegutsevatest väitlusklubidest. Meie koolis seda tollal loomulikult ei olnud. Ja kes muu selle eest ka vastutama peaks kui meie ise? Otse loomulikult võtsin ühendust Eesti Väitluseltsiga, ja nii see väitlusklubi teoks sai.

Mis on väitlemise juures kõige lahedam?

Väitlemise juures on kõige lahedam ehk see, et võimalus on kõigil. Ole tubli, valmistu korralikult ette ja sul on võimalus olla parem ka nendest, kes õpivad sinust parematele hinnetele või õpivad tuntumas koolis kui sina. Muidugi on väitluse juures lahe ka see, et väitlejad üldiselt on üks lahe ja sõbralik rahvas. Peale selle veel ka väga intelligentsed...

Millega sa veel peale väitlemise tegeled?

Peale väitlemise käin ma veel 4 korda nädalas võrkpallitrennis. Laulan kooris ja olen Rakvere Gümnaasiumi segakoori koorivanem. Oma lõbuks mängin veel kitarri ja korraldan sel aastal paari väiksemat Mudel Euroopa Parlamendi sessiooni üle Eesti. Kui tuleb olümpiaadide hooaeg, siis erinevatest olümpiaadidest võtan ikka alati osa ning muidugi tuleb väiksemaid tegemisi ikka siin ja seal veel lisaks juurde.

Miks võiks üks noor proovida väitlemist?

Kõik noored, eriti need, kes on huvitatud kõrgharidusest, peaksid väitlemist vähemasti korra proovima. See arendab esinemisoskust ja vähendab lavahirmu. Kindlasti ei tasu alahinnata ka seda, et väitlemine lisab ühe punkti ka CV-sse, sest väitleja saab eneseväljendamise ja enda toote või teenuse müümisega kindlasti paremini hakkama kui see, kes pole väitlemisega kunagi tegelnud. Ja ei tasu unustada ka seda, et väitlus on lihtsalt ülimalt lahe ja selle kaudu saab palju toremaid tutvusi.

Midagi lõpetuseks?

Lõpetuseks tahan öelda kahte asja. Esiteks: kui sulle meeldiks tegelda mingi asjaga, millega sinu elupiirkonnas tegelda pole võimalik, siis võta ühendust mõne suurema organisatsiooni või kas või kooliga. Enamasti jookseb tõelise huvi korral kõik ise õigesse rööpasse ja siis on juba endal kindlam tunne seda huviala kohalikul tasemel korraldada. Teiseks lisaksin veel, et ei tasu liiga tihti öelda ei. Võtke ette nii palju asju kui vähegi saate, sest kui te juba paljude asjadega tegelete, siis leiate oma päevakavast aega, millest te varem teadlikudki ei olnud. See lihtsalt paneb ajale teise pilguga vaatama ja aega paremini ära kasutama. Mihkliga vestles **Anna-Maria Uulma** Saue Gümnaasiumist

Peen nimi **QWERTY!**

Qwerty kõlab muidugi uljalt ja kes teab, võib-olla on mõni eriti edev inimene selle ka oma lapsele nimeks pannud, kuid tegelikult kutsutakse selle nimega hoopiski kirjutusmasina klaviatuuri. Nimi sündis aastal **1873**, kui ameeriklane **Christopher Shalesi** ettepanekul vahetas kirjutusmasinate tootja Remington oma tippimismasinate täheklahvide järjestust. Nimelt kippusid tähtede vardad alatihti omavahel kokku takerduma siis, kui masinatel kasutati veel tähestikulist järjekorda, Shales asetas masinate klaviatuuril kõrvuti need tähed, mis inglise keeles kirjutades eriti sageli teineteise kõrval ei paikne.

Kuigi mehaanilisi kirjutusmasinaid enam peaaegu ei kasutata, on Shalesi Qwerty-tähestik au sees praegugi: vaata näiteks oma arvuti esimest täherida: vasakult paremale loed välja sellesama nime! On pakutud välja ka teisi variante, kuid seni pole need Qwerty kõrval läbi löönud.

Sarviline **Matilda**

Teadlased avastasid Tansaania uue maoliigi. Roomaja on värvilt kollane ja ta roheliste silmade kohal ilutsevad sarvi meenutavad kühmunud. Madu sai nimeks *Atheris matildae* ehk Matilda sarvirästik: sellise kingituse tegi reptiili avastanud ekspeditsiooni juht Tim Davenport oma Matilda nimelisele tütrele. Kas nimekaimu saamine valmistas piigale rõõmu või pahameelt, selle kohta andmed puuduvad.

Väike, aga tubli

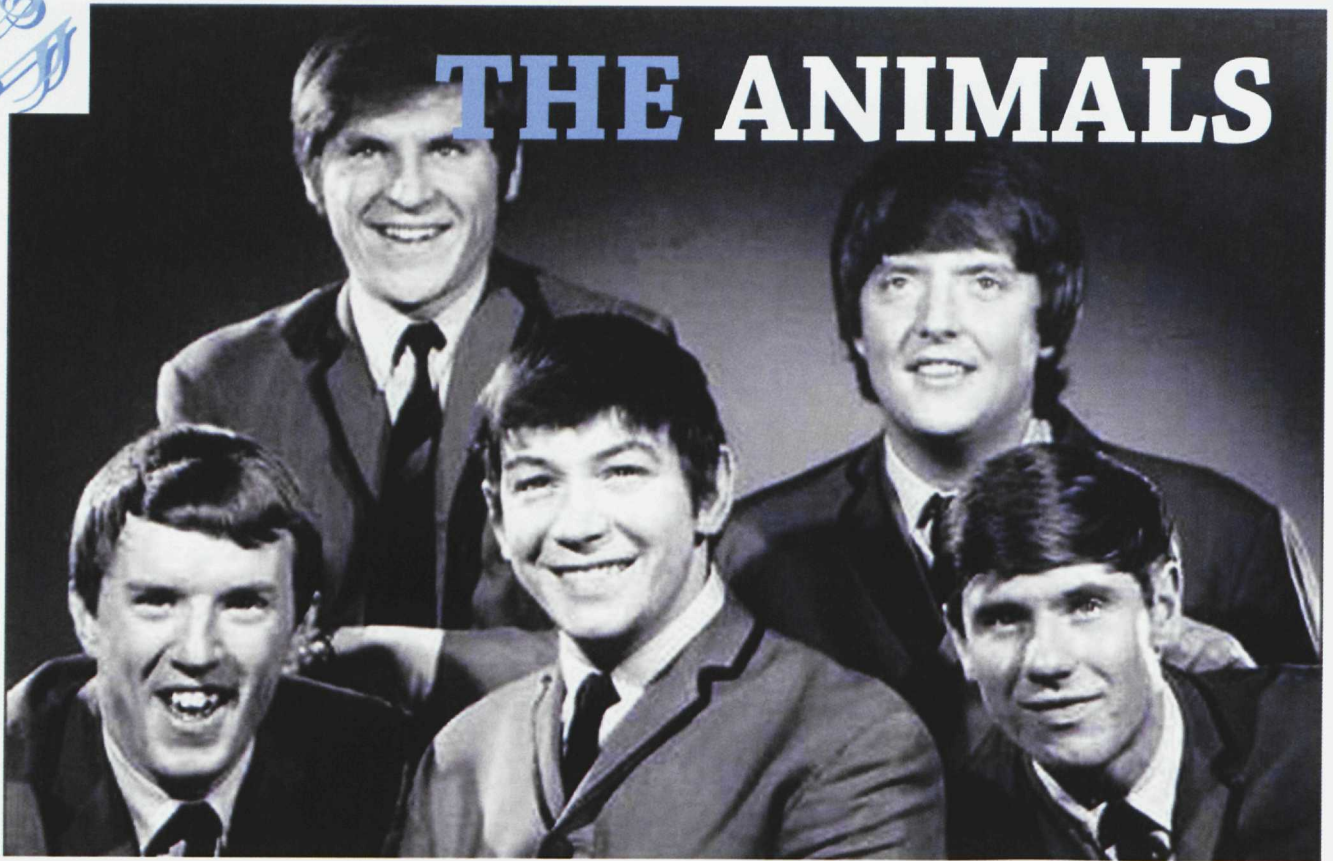
Maailma väikseima sõiduvõimelise autona on Guinnessi rekordite raamatusse kirja pandud inglase **Perry Watkinsi** masin, millel on kõrgust 104 cm ning laiust 66,04 ja 132,08 cm. Watkins ehitas oma autot 7 kuud ning rekordite raamatusse jõudis masin mais 2009. Auto on ametlikult registreeritud ning kõik vajalik – tuled, klaasipuhastajad, mõõdikud ja muu – on tal tipp-topp korras. Teele, päkapikud!

Uljas rekord

Kui oled praegu kümne aastane, siis katsu nüüdsest 90 aastat kõvasti jooksutrenni teha – sel juhul on sul lootust ära lüüa 100aastaste maratonijooksjate maailmarekord! Praegu on see rekord **Fauja Singhi** nimelise Inglismaal elava pandžabi päritoluga härrasmehe käes, kes sündis Indias 1. aprillil 1911. Üle 90aastaste maailmarekordi-aeg maratonis on 5 tundi ja 40 minutit, ja selle püstitas Fauja Singh 2003. aastal Torontos. Fauja Singh tegi oma esimese maratonijooksu 80aastaselt ning tegeleb jooksmisega edukalt siiani. Tõsi küll, kiiruserekordeid pole ta viimasel ajal küll purustanud – mullusel Toronto maratonil oli tema ajaks 8 tundi ja 11 minutit, kuid vanuse poolest oli ta ka suvistel Londoni olümpiamängudel vaieldamatu liider. Kahjuks keeldub Guinnessi rekordite raamat Singhi nime kirja panemast, kuna eaka sportlase sünnitunnistus pole säilinud. See eest on mehe sportlik vorm säilinud lausa hiilgavalt: Singh väidab, et maratonis pole esimesed kaks kümmend miili üldse rasked! Ja viimase kuue miili jooksul kõneleb ta mõttes jumalaga.

Vello Salumets

Põhja-Inglismaal Newcastle'is loodud **The Animals** oli 60ndate keskel inglise rütmibluusi bändidest üks paremaid. Ansambli solist Eric Burdon laulis hämmastavalt negriidses stiilis ja bändi repertuaar andis tunnistust afroameerika muusika heast tundmisest. The Animals mängis Bo Diddley, Chuck Berry ja Ray Charlesi lugusid raevuka agressiivsusega ja on väidetud, et need esitused põhinesidki rohkem fiilingul kui mänguuskusel. Nad ei kirjutanud ise kuigi palju laule, kuid oskasid see-eest valitud paladele teha väga häid arranžeeringuid. Ansambli eesmärgiks oli võimalikult originaalilähedane tõlgendus.

Laulja Eric Victor Burdon (1941) oli kiindunud mustade muusikasse juba noorpõlves tänu plaatidele, mida meremehest naaber talle USA-st tõi. Lõpetanud kooli, õppis Burdon graafikuks, kuid tööd leidmata pidi end elatama päeval postiljoni ametiga ja õhtuti laulmisega ansambelis The Pagans. 1962 liitus ta The Alan Price Comboga. Sellesse bändi kuulusid pianist **Alan Price** (1942), kitarrist **Hilton Stewart Patterson Valentine** (1943), bassist **Bryan James „Chas” Chandler** (1938) ja trummar **John Steel** (1941). Bänd alustas 1960. aastal džässiga, kuid siirdus siis *rock'n'rolli*, bluusi ja rütmibluusi juurde. Pärast Burdoni

kaasamist võeti uueks nimeks The Animals. Arvatakse, et The Animals sai oma nime tänu metsikule lavaesinemisele, kuid tegelikult laenas Eric Burdon selle kohaliku jõugupealiku hüüdnimest Animal Hog.

The Animalsi põhiareeniks sai Newcastle'i Club A Go-Go ja peagi ilmus ka esimene EP. See plaat sattus EMI produtsendi Mike Mosti kõrvu, kes sõitis Londonist ansambli kuulama ja 1964. aasta jaanuaris kirjutati alla plaadileping.

Esimesena salvestas The Animals vana traditsionaali „**House Of The Rising Sun**”.

Kui rääkida veidi selle laulu taustast, siis muusikaajaloolaste arvates on tegu hästi vana inglise meloodiaga, millele lisasid üsna karmi teksti hiljem ameeriklased Georgia Turner ja Bert Martin. Vanim salvestis pärineb aastast 1934. Eriarvamusel ollakse aga selles, kas niisugune maja New Orleansis ka tegelikult on eksisteerinud.

The Animals kasutas salvestusel bluusimehe Josh White'i 1944. aastal ilmunud plaadil olnud teksti. EMI bossid aga otsustasid singlit müüki mitte lasta, kuna Animalsi variant on nende arvates liialt veniv. Tegelik põhjus oli aga selles, et lugu kestis üle nelja minuti ja nii pikki laule raadiotes tollal ei mängitud.

Seepärast salvestas bänd esiksingli tarbeks kaverid paladest „Baby Let Me Take You Home / Talkin' 'Bout You”. Plaat jõudis 1964. aasta varakevadel Briti tabelis 21. kohale ja pärast seda, kui Animalsil oli võimalus esineda koos Chuck Berryga Inglismaa turneel, otsustas EMI müüki paisata ka „**House Of The Rising Sun**”. Sama aasta suvel tõsis singel nii Briti tabeli kui ka Billboardi tippu. Lühikese ajaga müüdi seda üle viie miljoni eksemplari ja The Animalsist oli saanud teine briti bänd pärast biitleid, kes vallutas USA tabeli tipu.

„House Of The Rising Sun” mõjutas väga paljusid maailma muusikuid. Näiteks Bob Dylan on öelnud, et kuulanud ära Animalsi variandi, mõistis ta, et just niimoodi peabki folkmuusikat esitama. Ta loobus akustilisest folgist ja siirdus elektrilise *folkrock*'i juurde. „House Of The Rising Sun'il” oli, muuseas, väga suur tähtsus ka eesti biitmuusika kujunemisel – seda mängisid vist kõik meie 60ndate ansamblid.

Animalsi järgmised singlid olid samuti edukad. Edetabelitesse pääsesid kaverid „I'm Crying”, „Don't Let Me Misunderstood” ja „Bring It On Home To Me”. Kokkuvõttes oli The Animals peale Inglismaa soositud ka USA-s.

Siis aga teatas Alan Price äkki, et pelgab lennusoitu ja läheb bändist minema. Vaevalt oli siin tegemist ainult lennukartusega: tegelikult mängis ehk rolli Price'i ülemäärane alkoholitarbimine. Teiseks põhjuseks võis olla see, et Animalsi ühisarranžeringus sündinud „House of The Rising Sun” plaadiümbrisele kirjutati vaid Alan Price'i nimi, et see jagaks autoritasu hiljem kaaslaste vahel ära. Seda aga ei juhtunud. Kolmandaks tekkisid Price'i ja Burdoni vahel lahkkelid, kumb on ikkagi bändi liider.

Seepärast otsustas orelimängija bändist lahkuda, moodustades hiljem uue koosluse The Alan Price Set. Tema asemel sai Animalsi klahvpillimängijaks **Dave Rowberry**. Uue koosseisuga salvestatud „We've Gotta Get Out Of This Place” oleks äärepealt jõudnud taas Briti tabeli tippu, kuid jäi pidama 2. kohale. 1965. a. sügisel jõudis TOP 10 hulka suurepärase singel „**It's My Life**”, kuid siis lõppes The Animalsil leping EMI-ga.

Plaadifirma pakkus küll pikendust, kuid bänd keeldus. Olulist rolli mängis Eric Burdon, kes polnud rahul lugudega, mida firma välja pakkus. Tema tahtis teha autentset bluuksi. The Animalsi krahmas oma katuse alla Decca/London Records, kes lubas ansamblile suuremaid loomingulisi vabadusi.

Uues plaadifirmas ilmunud singel, kaver vanast ja üsna karmist vanglateemalisest bluusist „Inside – Looking Out”, jõudis 1966 küll Briti tabeli 12. kohale, kuid siis otsustas bändi trummar John Steel pulgad nurka visata ja tema asemele astus Barry Jenkins. See oli Animalsi jaoks korralik mõra, mida suurendas veelgi Eric Burdoni uimastilembus. 1966 jõudis tabelisse veel „Don't Bring Me Down”, kuid sama aasta suvel pani pilli kotti ka bassimängija Chas Chandler ja The Animals läks laiali.

Eric Burdonil ei jäänud üle muud, kui moodustada uus bänd The New Animals. Selle psühheedelse orientatsiooniga ansambli koosseisus mängisid mitmed hiljem tuntud muusikud, üheks neist ka hilisema maailmamaine bändi The Police kitarrist Andy Summers. The New Animalsi tipuks jäid 1967.a. suvel TOP 10 hulka jõudnud hipilaulud „San Franciscan Nights” ja „Monterey” ning sõjavastane „Sky Pilot”. Siis otsustas laulusolist Eric Burdon ka selle bändi laiali saata, et alustada soolokarjääri.

Suhteliselt lühikest aega tegutsenud The Animals ei pärvinud tegelikult kriitikutelt iial sellist huvi, kui ta oleks väärinud. Pieteediga vanu bluuise tõlgendanud ansambel polnud meedia arvates ilmselt nii värvikas kui näiteks The Rolling Stones, kuigi Mick Jagger oli bluukside laulmisel Eric Burdoni hingestatud esitusega võrreldes pigem poisike. The Animals näitas oma singlite ja LP-albumitega, et rütmibluusil on lai kandepind nii valgete ameeriklaste kui eurooplaste hulgas.

Vana koosseisuga The Animals üritas veel aastatel 1976 ja 1983 omaaegsete hittide töötusega teha *come-backi*, kuid see kirglikkus ja sisseelamine, mis vaimustas 60ndate keskel miljoneid kuulajaid, oli paraku haihtunud olematusse.

The Animalsiga võid tutvust teha ka interneti kaudu:

<http://www.youtube.com/watch?v=PO-czS8PTBU>
<http://www.youtube.com/watch?v=d2FT4FprxDg&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=ZntYBFyuZd4&feature=related>
http://www.youtube.com/watch?v=H2kzqP__uXc&feature=related
<http://www.youtube.com/watch?v=Dxf8GivVzn0&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=CxAXspWpQVQ&feature=related>

Ütle üks hea autolapse nimi!

Algus jaanuarinumbris 2011

AUTODEST

Aladdini lambi lahtivõtja

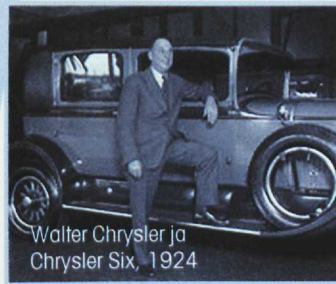
Jüri Trouberg

Walter Chrysler

Chrysler kõlab soliidsse ja efektse autoniimena. Ometi on see – nagu Ford, Ferrari või Lamborghini – enne sõiduki nimeks saamist olnud kasutusel kena perekonna-

nimena. USA-s, Kansase osariigis 1875 sündinud Walter Percy Chrysleri soontes voolas nii saksa kui ka hollandi verd ja tema 18. sajandil Saksamaalt Ameerikasse rännanud esiisa nimi oli hoopiski Greisler. Walteri isa oli raudteehääd ja ka poeg valis tema eeskujul kolledžis õppimise asemel hoopis raudteemehaaniku elukutse. Noormees oli arukas, intelligentne ning töökas ja liikus tasapisi karjääriradepil ülespoole, kuni sai 1910. aastal Ameerika raudteekompanii tödejuhatajaks Pittsburghis. Kuna Walter Chrysleri juhtimisel läksid tööasjad kõikjal ülesmäge, siis pakkus aastal 1912 General Motorsi tollane ülemus Charles W. Nash talle Buicki firma juhtimist.

Walter Chrysler ja Chrysler Six, 1924

Chrysler Building

Chrysler, kes oli juba mitu aastat tundnud huvi ka autode vastu, asus õhinal tööle ning leiutas mitmeid viise tootmiskulude vähendamiseks ja toodangu kiireks suurendamiseks. Et tegusast meest firmas kinni hoida, pakuti talle paari aasta pärast aastapalgaks tervelt miljon dollarit – tööle tulles oli Chrysleri aastapalk olnud 6000. Firmast lahkudes oli ta üks Ameerika rikkamaid mehi. 1925. aastal lõi ta juba ettevõtte nimega Chrysler Corporation. 1928 sai Chrysleri nime veel hoopis teistmoodi nähtus: nimelt New Yorgis kõrguv 77-korruseline pilvelõhkuja. Ehituseffevõtja William Reynolds ei julgenud vastu võtta arhitekt William Van Aleni projekti, mille kohasel tuli kõrghoone kaheteistkümmel alumisel korrusel kasutada rohkesti klaasi. Walter Chrysler ostis ära projekti autoriõigused ning asus koos Van Aleniga hoonet tääustama. 1930. aastal valminud 282 meetri kõrgune pilvelõhkuja oli Empire State Buildingu valmimiseni maailma kõrgeim ehitis. Nüüdseks on rekordipurustajaid saanud juba rohkem, kuid telliskivihoonetest on see kaunis õhuline ehitis ikkagi veel maailma kõrgeim. Chrysler Buildingu nime kandev hoone on „mänginud“ ka filmides: teda võib näha nii „King Kongis“, „Kiskja 2-s“ kui ka „Ämblikmehes“. Filmis „Godzilla“ tabab torni täielik häving – aga seda röömsamad on ameeriklased teda ikka sirgeseljalisena Lexingtoni avenüül nähes. 1976 võeti Chrysler Building isegi muinsuskaitse alla. Walter Chrysler suri aastal 1940. Tema ütlustest meenutatakse tihti lauset: „Kui ma oleksin Aladdin, siis pärast paari soovi esitamist võtaksin imelambi koost lahti ja uuriksin, kuidas saaks sellest veel paremat lampi ehitada.“

CHRYSLER

Hot Wheels BALLISTIKS

Tähelepanu! Valmis panna! Palliautoralli!

Leitujad on leidlikud inimesed. Eriti nutikad on teadagi mänguasja-leitujad: kujuta ette, et nüüd on **Hot Wheelsi** nupukad tegijad valmistanud koguni PALL-AUTOD! Esialgu võid arvata, et su käes on kirev pall, aga kui selle palli maha viskad, saab temast lahe Ballistiks sarja auto, mis on kohemaid valmis teiste omasugustega võistlema. Ballistiks sarja pall-autodega saab korraldada igasuguseid mängu alates tavalisest rallist ja lõpetades korvpalliga.

Aga missuguseid mängumasinaid tahaksid leituda Sina, hea lugejal! Pane oma ideed paberile ja saada toimetusse enne **5. novembrit 2012**. Parimatele auhindadeks **Hot Wheelsi Ballistiks sarja** pall-autod Rimonnelt!

Maaletooja: **RIMONNE**

PE B
1378 2012, 10

Sõrmed osavaks, sügispäevad säravaks!

Keegi meist ei ole meistriks sündinud – tublidus ei tule tööta, osavus hooleta. Näpuosavust tuleb harjutada maast-madalast! Mänguasjameistrid on leiutanud selleks vahvaid vahendeid. Näiteks **HAMA helmed** treenivad ühtaegu nii kätt, silma kui ka värvitunnetust.

Mis on HAMA?

Hama komplektid koosnevad värvilistest helmestest ja pildialusest. Helmeid alusele ladudes võid teha just selliseid pilte, nagu ise soovid. Helmed kinnitatakse pildiks triikrauaga triikides – väiksemad lapsed peaksid siin paluma isa-ema, vanaema või suurema õe-venna abi. Hama sobib nii mudilastele näpuharjutuseks kui ka koolilastele ja täiskasvanutelegi kenade helmesmaailde meisterdamiseks.

Väiksematele lastele valmistatakse HAMA MAXI helmeid. Suuremad, kelle sõrmed on juba osavamad, valivad kahtlemata

pärliööks 5-millimeetrilise läbimõõduga HAMA MIDI helmed, mida valmistatakse tervelt 52 värvitoonis.

Plasthelmeid võib lisaks piltide meisterdamisele lükkida ka nõõri otsa, sest kellele siis ei meeldi ennast ehtida!

Küllap oleks vahva ka koolipeol või klassiõhtul omatehtud ehteid kanda. **Põnev oleks teada, missuguseid ehteid meisterdaksid Sina oma sõbratarile või sõbrale?**

Joonista selle kohta pilt ja saada toimetusse enne **5. novembrit 2012!** Parimatele au-

hinnaks Hama helmekomplektid **Rekatol!**

REKATO

HAMA helmeid leiad hästi varustatud mänguasjapoodidest. Kõige parema ülevaate mänguasjauudistest saad aga internetikauplusest www.rekato.ee

